

V A Q İ F M Ü Ş K Ü R V İ

В А К Ы И Ф М У Ы Ш К У Ъ Р В И

VƏTƏNİMİ ABAD GÖRMƏK İSTƏRƏM...

КІАНДА БАТАН ЯЗ АВАДАН...

Ləzgi şairinin iki dildə şeirlər toplusu

YYSQ - Milli Virtual-Elektron Kitabxananın e-nəşri

YYSQ – 2016

Yeni Yazarlar və Sənətçilər Qurumu

www.yysq.org

"Gənclərin Virtual Multikulturalizm Mərkəzi"

Elektron kitab N 05 (50- 2016)

Bu elektron nəşr Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Gənclər Fondunun ([#AzGF](https://www.facebook.com/AzGF)) maliyyələşdirdiyi, Yeni Yazarlar və Sənətçilər Qurumunun həyata keçirdiyi "Gənclərin Virtual Multikulturalizm Mərkəzi" kulturoloji-intellektual layihəsi çərçivəsində www.kitabxana.net - Milli Virtual-Elektron Kitabxana tərəfindən nəşrə hazırlanıb və yayılır.

Kulturoloji layihənin bu hissəsini qismən maliyyələşdirirlər:

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Gənclər Fondu: <http://youthfoundation.az>

Yeni Yazarlar və Sənətçilər Qurumu: <http://www.yysq.org>

VAQIF MÜŞKÜRVI

ВАҚЫФ МУЫШКУРВИ

VƏTƏNİMİ ABAD GÖRMƏK İSTƏRƏM...

КІАНДА БАТАН ЯЗ АВАДАН...

Ləzgi şairinin iki dildə şeirlər toplusu

Kitabı elektron formatda hazırlayan: **Sevda İsmayılova**

YYSQ tərəfindən e-nəşrə hazırlanıb. Milli Virtual-Elektron Kitabxananın e-nəşri. Bakı - 2016

Virtual redaktor və e-nəşrə hazırlayanı: Aydın Xan (Əbilov), yazar-kulturoloq

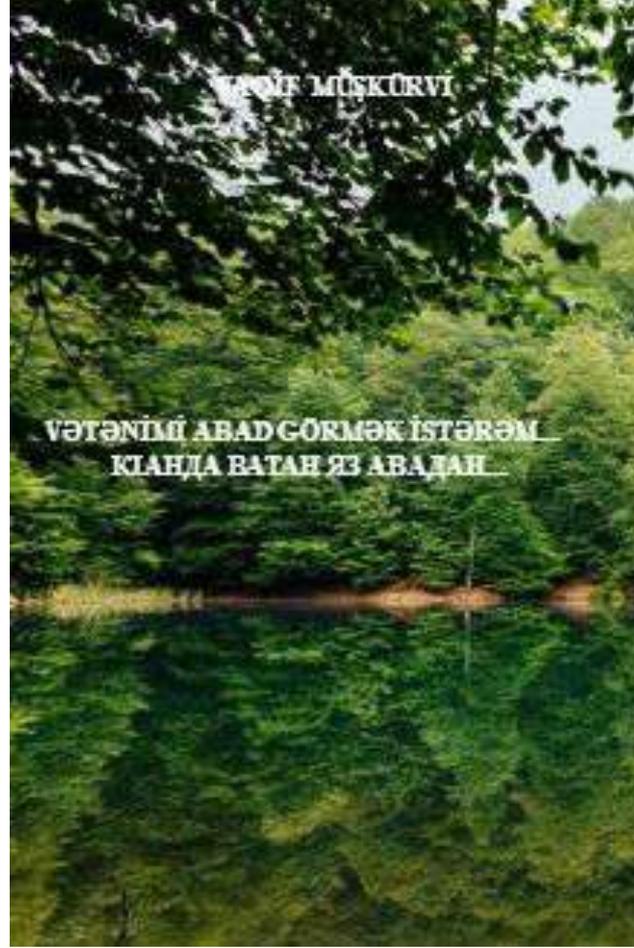
"Gənclərin Virtual Multikulturalizm Mərkəzi" silsiləsindən olan

e-kitablarla buradan tanış olun:

http://kitabxana.net/?oper=e_kitabxana&cat=174

Feysbuk səhifəmiz:

Sosial şəbəkələrdə Azərbaycan multikulturalizminin və tolerantlığının təbliği ilə bağlı fəaliyyətlərin genişləndirmək, bu sahələr üzrə İnternet resurslarımızı - elmi-intellektual sərvətlərimizi, araşdırma, tədqiqat işlərini təbliğ etmə üçün ayrıca virtual resurs burada: <https://www.facebook.com/YeniYazarlar>

DİQQƏT!

Müəlliflik hüququ Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və əlaqədar beynəlxalq sənədlərə uyğun qorunur. Müəllifin və resurs yaradıcılarının razılığı olmadan kitabın bütöv halda, yaxud hər hansı bir hissəsinin nəşri, eləcə də elektron informasiya daşıyıcılarında, İnternetdə yayımı yasaqdır. Bu qadağa kitabın elmi mənbə kimi istifadəsinə, araşdırma və tədqiqatlar üçün ədəbiyyat kimi göstərilməsinə şamil olunmur.

V A Q İ F M Ü Ş K Ü R V İ
В А К Ъ И Ф М У Ы Ш К У Ъ Р В И

VƏTƏNİMİ ABAD GÖRMƏK İSTƏRƏM...
КІАНДА БАТАН ЯЗ АВАДАН...

Vaqif Hacıağayev (Vaqif Müşkürvi) 1952-ildə Bakıda doğulmuşdur. Sonralar ailəsi Qusar rayonunun Hil kəndinə köçmüşdür. Orta təhsilini kənd məktəbində aldıqdan sonra o, ali təhsilli müəllim kimi Cəlilabad və Xaçmaz rayonlarında işləmişdir. 1990-1996-illərdə “Müskür” - Ləzgi Mədəniyyət Mərkəzinə rəhbərlik etmişdir. Eyni zamanda 1993-1995-illərdə “Xaçmaz” MTR şirkətində ləzgi dilində verilişlərin redaktoru vəzifəsində çalışmışdır. 2008-ildə şairin “Ürəyimin ağırları” kitabı çapdan çıxmışdır. 2013-cü ildə çapdan çıxmış “Ləzgi poeziyası antologiyası” adlı kitabın müəllifidir. Hazırda Xaçmaz rayonu Qaracəlli kəndində yaşayır. Üç övladı var.

Гъажиагъаев Вакъиф (Вакъиф Муьшкуьрви) 1952-йисуз Баку шегъерда дуьнядал атана. Гуьгъуьнай абурун хзан Кцар райондин Хъилерин хуьруьз хтанай. 1969-йисуз юкьван мектеб акъалтларай жегъилди институт куьтягъна, муалимвал ийиз эгечна. 1990-1996-йисара «Муьшкуьр» твар алай Лезги Къенивилин Тавханадиз гъиликдарвал авуна. Къве йисуз «Хачмаз» аслу тушир теле-радио компанияда лезги члалал телегнугрин редакторвиле кваллахна. 2008-йисуз «Зи риклин тларар» твар алаз сифте улуб чапдай акъуднава.

Кіанда ватан яз авадан

Зи шиир

За шиир кхъизва: тІвар паталди ваъ-
Жувалай аманат затІ тун паталди.
За шиир кхъизва: жуван дерди-гьал
Акьалтдай сихилриз лугьун паталди.
За шиир кхъизва хайи чиликай-
Къайгьуда а чилин чун хьун паталди.
За шиир кхъизва Сулейманакай,
Лезгийрин рикІера ам хуьн паталди!

1967

ХЪИЛАРИН ХУЪР

(макъамар М.Шириновадин)

Сур1 тарихра гьатна хъсан!
Зи хуър я вун рикІиз масан.
Акур ксар жеда гьейран-
Вун макан я багъларин , хуър.
Хайи Ватан-Хъиларин хуър.

Чун шад я ви къенин йикъал,
Эл алахъиз физ кІвалахал:
Цапун2 пелез тагуз мажал,
Бул никІерин, къуълерин хуър.
Хайи Ватан –Хъиларин хуър.

Яргъал-мукъвал дустар авай,
Гъар са кІвале устІар авай,
Вичин нугъат-чІалар авай
«Перизада» къуълерин хуър.
Хайи Ватан-Хъиларин хуър.

Ви пакаман экуь хъурай,
Муштулухрин чав чукІурай,

Vaqif Hacıbəyev (Vaqif Müşküri)

“Poetik toplu”

Муьшкуьрвиди ваз лугьурай:
-Сердер я вун хуьрерин, хуьр,
Хайи Ватан-Хьиларин хуьр.

2008

ЯЛАМА

Бине кутур дегь бубайри
Чи рикI алай кварз, Ялама.
Алам яз вун хьанай сейли,
Картайрални тIвар, Ялама.

Страбона кхьей тарих,
Гила кIелиз жезва дарих,
Манийрикни гьакI махарик
Акатнава свар, Ялама.

Шукур хьурай кьенин йикъаз,
Физва ви тIвар гьар кьуд патаз.
ЗакIалдаллай зар хьиз акваз,
Кьве девлетдин цIар, Ялама.

Муьшкуьрвиди лагьай чIалар,
Амукьдай туш хьана тIалар.
Рухваяр ви тахьуй ялар,
Чи гатфарин Яр-Ялама!

2008

ЭЧIЕХУЬР

Чи ЭчIехуьр-эчIеллай хуьр,
Сур тарихрин кьечIеллай4 хуьр.
Ракъар-варцар кьилеллай хуьр.
Лезги чилин иер бике-
Зи дустарин хайи диге.

Гуънед хурал къадим сурар,
Агъа къилихъ карвансара,
Ви синера лурсар, сурар.
Лезги чилин иер бике-
Зи дустарин хайи диге.

Шира ксар хъанва силе:
Нямет, Асеф къелем гъиле,
Камал муалимъ вини къиле,
Лезги чилин иер бике-
Зи дустарин хайи диге.

Муъшкуърви я гафун устIар,
Бугънар идай вичин дустар:
Камран, Фаик, Абир, Эждар.
Лезги чилин иер бике-
Зи дустарин хайи диге.

2008

ГЪВЕЧИИ МУРУГЪ

Лезги чилел са хуър ала
Вичихъ зурба са сир галай.
ТIвар я адан Чехи Муругъ-
Дегъ чIаварин рехи Муругъ.

Бубайрин гаф хкваш рикIалб:
Гъвечи-чIехи хъурай санал!
ВутI фена лагъ, Гъвечи Муругъ?
ГъарикI туна Чехи Муругъ?

Касни авач и сир чидай,
Хъайи къиса дуъз кхъидай.
Вучиз хъанва кIвечи Муругъ,
ГъвечиДид квачиз Чехи Муругъ?..

Белки а хуър чукIурнатIа
Зурзалагри кIаник патай?

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşkürvi)

“Poetik toplu”

Белки а хуър чукурнатІа
Чи душманри винел атай?

Ялар хъанва Тигъир, Мучугъ!
Амач лугъуз ГъвечІи Муругъ...
Гуълуъшан хъуй ви гъар са югъ,
Мур квай къвалал ЧІехи Муругъ!

2008

СТІУР

Бинедилай цІусад тІур,
ЦІусад бине-хуър кутур,
КІватІ хъайила тек са хуър-
Са кІвал, са югъ, са СтІур.

ТІакІар, Арчан, Яргъикек,
Хъутур, Гъенер, мад Элихъ,
Къерни Гуъне, Сувни тик-
Са кІвал, са югъ, са СтІур.

Зегъмет кІани къегъалар,
Гам храдай гуъзелар,
Байрам⁸ халуд гъезелар-
Са кІвал, са югъ, са СтІур.

2008

КЧАНАР

(Макъамар Фаик Къардашован)

Гъуцар суван⁹ ценера,
Сур тарихдин гелера,
Пакамандин рекъера,

Ви ава тІвар-Кчанар,
Винева тІвар- Кчанар.

«Гухарикай» экечІа,
«Чеб тІулаз» вун эвичІа,
«Яргъи кикез»10 экъечІа.

Акурай ваз Кчанар,
Зи рагъ- зи варз-Кчанар.

Вакай са хуър Куъреда,
Вакай са хуър КІеледа,
Са хел ГъерцІегъ11 дереда,

Тарихдин сир –Кчанар,
ВикІегъ сихил-Кчанар.

Шагънабатдин сел я вун,
Шарвилидин гел я вун,
Мерд ксарин эл я вун,

РикІиз масан –Кчанар,
Хайи Ватан-Кчанар.

1992

ЛАЦАРИН ХУЪР

Ви гъар са пІипІ векъер-къалар,
Къуд пад рагар,къакъан къвалар,
Къилихъ галай «цІилихъ шалар»12,
Гъуцар Суван Гъуцарин хуър,
Чи рикІ алай Лацарин хуър.

КІани я чаз муг сирерин,
Юкъва авай пак пІирерин,
Тарифин за ви цуъкверин,
Къанжикъарин, лурсарин хуър,
Чи рикІ алай Лацарин хуър.

Зурба къванер цал я къилихъ,
Агъзур нямет гала чилик.
Рухваяр ви фирай вилик!
Хъуъкъвер тІунутІ сусарин хуър,

Чи рикI алай Лацарин хуър.

Экуъ жеда ви пакаман,
ТуькIуърна хьиз спорт-макан.
Дуьня тирвал кутура ван,
Чна идал фурсарин, хуър.
Чи рикI алай Лацарин хуър.

2008

КЪУЪД АТАНА ХУДАТИЗ

Живер къвана «къуьрен тапас»,
Къуьд атана Худатиз.
Заланвилай тарар какваз,
Къаяр гъана Худатиз.

Лугъузва за:-мад къурай жив!
Чил жедайвал миянар.
Квахърай грипп, гиликърай къиф,
Чаз тагурай зиянар.

Бубайри чаз тунва са гаф:
ХъуьтIуьн мекъер-берекат!
Гъар са пата кутура чав:
Хъурай элдихъ гьерекат!

2008

МУЪШКУЪР

(Макъамар Мегъамед Гъуьсейнован)

Муьшкуьр, Муьшкуьр, къарагъа
Виш йисарин ахварай:
Чи варз я вун, Рагъ я вун.

Муьшкуьр, Муьшкуьр, авагъа,
Цуьк акъуда муркIарай,

РикІин цІай, чирагъ я вун.

«Муъшкуър», «Муъшкуър»13, авахъа,
Лезги чилин никІериз:
Гъамга хъана, чиг хъана.

«Муъшкуър», «Муъшкуър», ша гъахъа,
Чи эллерин рикІериз:
Къенивилин муг хъана.

1990

ЖЕЗВА ИЕР

Хачмаз шегъер
Жезва иер
Акваз-такваз
Стхаяр!
Къуд пад цуъквер,
Къилел эквер
Хъуърезва чаз,
Стхаяр!
Къилав гана
Къелемдиз на
Кхъихъ царар,
Муъшкуърви!
Чил сад хъана,
Эл шад хъана
Ваз акурай,
Муъшкуърви!

Хачмаз шегъер
Жезва иер...
Къуд пад цуъквер,
Гъар пад цуъквер...

2008

ДИДЕДИН ЧІАЛ

Дидедин чІал вуч верцІи я.
Куьлуь чІавуз дидед гайи
Ширин нек хьиз!
Дидедин чІал вуч хци я,
Дуьняд винел багъа затІ тир
Вилин экв хьиз!
Лезги чилин лезги гада,
Дидедин чІал хуьн герек я!
Жуван чІалан къадир тахъай
Вун масадан куьз герек я?!
Жегъил шаир, ая ахмур,
Чи «аямдин жегъилриз» на!
Дидед чІалан къайгъу чІугваз-
Хъуй гъар са кас и женгина!

1973, 1989

ЖЕГЪИЛВАЛ

КІани я вун гъар са касдиз рикІивай,
Чи уьмуьрдин ширин-шекер жегъилвал.
Пешда тара гъар гатфарин сифтедай,
ТІурунавай уьмуьрд пешер-жегъилвал.
Садбуруз на муьгъуьббатни багъишда,
Бязибуруз къисмет тежер , жегъилвал.
Девран гъала къил амаз къван-гъалал хъуй,
ТІвар «жегъил» яз, къил рехи тир Жегъилвал.

1972

ЭВЕР ГУН

(XVIII виш йисарин сифтеда Гъажи Давуда лагъай чІал)

-Къве виш йис я Ширвандин къул чкІана,
Къегъалар чи гата-галтуг гъар сана.
И гьалда чун тахъун патал датІана,
Пехъи шагъдин цІуърда чна кІвал кьилел!

Тун паталди тарихда гел-
Эй игитар, къарагъ кІвачел!

Лезги, табас, къайтагъ, дарги, яхулви,
Цахур, рутул, туъркни уди, мугъулви,
Агата, хъухъ вири са тІул, са иви,
Пехъи шагъдин цІуърда чна кІвал кьилел!

Тун паталди тарихда гел-
Эй игитар, къарагъ кІвачел!

Квез чандикай жемир кичІе, хъухъ эркек,
Гьалал хъурай квез дидеди гайи нек.
Душманариз салда чна фидай тІвек.
Пехъи шагъдин цІуърда чна кІвал кьилел!

Тун паталди тарихда гел-
Эй игитар, къарагъ кІвачел!

Чи рехъ гъахъ я, куьн гъакъунин геле гъахъ!
Азадвилехъ тухур тІаратІ вине яхъ!
Къенин юкъуз жемир къулухъ!-Я Аллагъ!
Чи сихилриз кІвал эхцигин чи чилел!

Тун паталди тарихда гел-
Эй игитар, къарагъ кІвачел!
Ксар хътиз экъечІ кимел!
Тун паталди тарихда гел!

2007

SOS

ИкI фейитIа, стхаяр,
ИкI хвейитIа, стхаяр-
Квахъна фида лезги чIал
ЦIрада чи лезги чIал:
Латин чIал хъиз, шумер хъиз.
ЦIай галукъай шемер хъиз.

Къуд агъзур йис тарих яз,
Вичин диде хуррит яз,
КъвевацIундайI4 хтана.
Къафкъаз ватан къатIана.
Гуьгуьнин тIвар –лекъ-албан,
Уьмуьр гъализ тир кIубан...
Сад лагъана Кеф патай,
ЦIиргъи-цIиргъер Леф патай
Атай чIагъар алтIушна
Къуьл гана чаз, гъакI тIушна.
КIуфни ягъна, кекни кваз,
Гъана чи чIал къенин къал,
Гъана чи чIал рекъид къал.

Чаз кхьинар, кIалубар,
МикIитисар, улубар
Гзаф хъанай са чIавуз,
Гилад килиг буш цавуз...

Дидед чIалал кIвалахдай,
Тарих чириз алакъдай,
Къегъал ксар тIимил я,
Авайбурни сефил я..

Чехи тарих авай халкъ
Гъелегъ-мелегъ рекъидач!
Нагагъ сагъиб тахъайтIа
Адан гелни жагъидач!
Къе гъар са кас-са аскер
Хъана кIанда женгина.
Дидедин чIал хуьн патал,
Кана кIанда цIай къуна!

2008

SOS - 2

Гъарай эллер, гъай-гъарай,
Гъиляй физвай чІал гъарай!
Рекъизва чи музыка-
Вучиз хъанва чун икІа?

Амачни чахъ Сейфуллагъ?..
Амачни чахъ Фетуллагъ?15..
Къудгъунайда чкадлай-
Кхъиз мани пакамлай.
Макъам къачуз Бакудвай,
Гафар къачуз «халудвай».
ТуькІуьрзава манияр
Зи халкъдин руьгъ къекъурдай...

Мани жезва «Ай-лезет»
Ахпа чІугваз липІ-кассет.
Гзаф хъанва ТВ-яр,
Руьгъ къекъуьрдай, рикІивай.

Амачни чахъ Дуьруья,
Амачни чахъ Айдунбег!..
Чи манидин дережа
Цавун юкъвал хкажай!
Асеф халу, ваз минет,
Хъуьлуьдвн хва Мегъамед-
Кхъихъ мани вижевай!
Артистар чахъ авазва:
Роза, Тарлан, Фаризат!
Гъетер я чеб гъарма сад!..

...Садбуру чІал рекъизва,
Муькуьбуру -музыка
ИкІ хъайитІа якъин я:
АкІида чун са ккІа!..

2008

ЗИ ЮБИЛЕЙ

Къалургандай аквазва чаз шадвилер,
Са гъи ятІан туькІуьрагдин юбилей.
РикІик тади акатзава къуьзуь жез,
Гъилий къелем аватзава къуьруь жез...
Де лагъ , дустар, ни кутурай зи межлис,
Пуд-къуд салай хъайила зи пудкъад йис!

Аллагъди заз межлисдай рехъ гайитІа,
Зи чан сагъ яз жибиндихъ къеж хъайитІа-
Ярар-дустар, мукъва-къили кІватІ жеди,
Юбилейдал сагълугъ лугъуз шад жеди!..
Нагагъ ажал гъалиб хъайтІа зи чандал,
Зун чидайбур кІватІ хъурай, дуст, Ватандал.
Зи цар кІелиз, рикІел хкиз къилихъ зи,
Игъсан тІуьрай вил галайда гъилихъ зи!..

Я Муьшкуьрви, сефил жемир-кІубан хъухъ,
Тади галаз жемир къуьзуь-жаван хъухъ!

2008

ЯРАН СУВАР

Мад къвезва чаз Яран Сувар,
«Яран йифер»16 куькІуьра!
Чалай михьдай чи гунагъар
«Члад тІеквен»17 туькІуьра!

Къари баде, цІирерикай
На селема чурура!
Мягъле тирвал чи бицІекар
Паяр кІватІиз экъуьрай!

НикІиз-векъиз чилай чІурар,
Цавай гъалчай марфар гваз.
Ингъе, къвезва чими йикъар,
Яр къилеллай гатфар гваз!

2010

КЪВАНА ЧАРЧЕЛ МАДНИ ЦАРАР

Йифенкьулар. Секин бере.
Ахваралла шегьер вири.
Къарай атІай шаирди са
Къьизва мад шиир, къиса...
РикІи къализ, ргаз иви,
Руьгь хкаж жез, рикІни цІивин...
...Къвазва чарчел цІийи цІарар,
Шиир жезва гудай цІарцІар...

2008

ЗУЛУХЪДИ

Чуьл аквада ажеб иер,
Агакъзавай гьар са бегьер,
Инсанарни налагь цеквер!-
Зулухъди.
-Жумни жикІи, ични чуьхвер,
Къвагъни кицик, хвадни мертер,-
Агагъа фад, стха лежбер!-
Зулухди.
Хъпи жеда къацу пешер,
Къери жеда чуьлда къушар.
Бегьер кІватІиз жеда рушар!-
Зулухъди.
Мукьвал ала къаяр, мекьер,
Тади галаз ая мехьер,
Шад жедайвал жегьил рикІер!-
Зулухъди.

2008

ФИРАЙ ВИЛИК

Зи диде чІал, алахънава вун квадариз
Бязи ксар –чпин чІалал тІвар алачир.
Алахънава гъуьргъуь ийиз, аладариз
Гъар са кваса –сивихъ регъел-вар галачир.

Чи чІалал икІ пехил ксар хъиткъин хъурай,
Чун дакІандай вуж аватІан, хъурай гиликъ!
Негъна махар, къатІна ахвар, эркин хъурай
Хва-хтулар Шарвилидин, фирай вилик!

2010

ЕТИМ ЭМИН-170

Етим Эмин, на етимар хуьналди,
Ваз арха жеч ви весияр туналди...

Чехи шаир! На ви арха къатІанай,
Чаз бегъем тир весиярни лагъанай:
-Чан рухваяр, гъала уьмуьр кІубан яз,
Ватан патал женг чІугу къил виневаз.
Чи лирика дидед чІалал вилик твах,
Чи макъамар, чи манияр вине яхъ!-
Эмин бубад веси къуна вирида,
Фад экъечІна шаирар чи шегъредал:

Сулейманни Гъажибег,
Ахцегъ Гъажи, Алибег,
Хуьруьг Тагъир, Шагъ-Эмир,
Забит, Байрам, Келентер,
Асеф, Нямет, Сажиддин,
Къилегъ Къудрат, Жамидин,
Ханбичени Алирза...
Шумудни са лезги хва!-
Дидедин чІал кІанибур,
Шем хъиз цІраз –кайибур.

Заланвилер акурбур,
Гъутар-къулер акъурбур,
Царар цалцIам, юкъ какур,
Алахъай югъ такурбур.
Бинедилай такабур
Халкъдин таъсиб хвейибур,
Женнет несиб хъайибур!..

Эмин буба чи Рагъ тирди къатIанваз
Къе Муъшкурви тебрик лугъуз атанва:
-Чехи шаир! Хуьда чна ви гъурмет,
Куьз лагъайтIа вун Чехи Лекъ-михьи, пак!
Ваз тарихди вичи гуда мад-къимет,
-Эй лезги халкъ, ваз юбилей мубарак!

2008

ПЕЛАЗГИЯР

Зурба дараматар вилиз такур хътин аламатри уьцIуьрда...

Гъалтзава хъварц гъар ксайла чин цавал:
-Бес гъикIин за, гъикI алудин и завал?..
Йифди жеда зун къалара, къижара,
Гъинай атуьй зи дердиниз са чара?..
Ингъе, мадни сенфиз гъалтна зал а «цIай»,
Тупуц хътин керкил затI тир вич ацIай.
Ахвари зун авуднавай тарихриз,
Тазвачир руьгъ стIун ада дарихиз.
Ахъей гъуьлел сирнавзавай зи элди,
Къуд пад гъуьлуьн рам авунвай къегъалдиз!..

ВикIегъ хъайи халкъар фена дуьнядлай:
Шумер, ацтек, дравидар са хъел хъиз.
Чехи касдин крар икI я бинедлай,
Къил кIвачерик, кIвачер къилик-керкилиз...
Де лагъ, дустар, гъинихъ фена касситIар,
Вавилон вутI, гъина Аксум, Тибетар?
Алакьунар, гъуьжетар гвай искитарI8,
Гъинва латин, гъинва адан зегъметар?..

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşkürvi)

“Poetik toplu”

Алатиз виш йисар, мад агъзур йисар
Терг хъана, цӀуькӀ хъана хъайибур вилик.
Са-сад къвез чка къаз цӀийи «варисар»
Ацукъиз ирсинал фейбурун чилик!..

Эрадал къведалди вилик геренра
Юкъван, Чулав, Каспи гъуьлуьн къерехра
Уьмуьрар гъалзавай къадим халкъари.
Гафунал саф, жумарт итим халкъари...
Европада сифте шемер куькӀуьрнаи,
Киритдал хупӀ девлет чпиз туькӀуьрнаи.
КӀелуниз-кхьиниз ашкъи-тӀем авай,
Эдебдин мектеб гвай, чанда гъуьм авай.
Шегъерар авай тир, къенивал вине,
Вил тухур виридан, гъар куьнел чешне.
КӀвалахар цӀалцӀамдиз тухудай ксар,
Арсунин19, кишпирдин вижевай устӀар.
ЦипицӀрин ватан тир, бине керейрин,20
Сирнавдай къуд патахъ чпин нерейри21.
Мисридихъ, КъепӀирдихъ22 савда ийидай,
Хъсан чиз цекъачу23 файда ийидай...
Жемият ЛукӀхуьдай хъанавай туькӀуьр,
Тагъмадик кутадай гъиле гъатай цир!24

Гъавиляй къуншияр хъанавай пехил,
Ахъеяр, хатусар25 жезавай пехьи...
Са жузуз:-Вужар тир, вужар тир абур,
Са капаш накъварал чан гъанавайбур?
ТӀвар-Тарих бубадин дегъне къатара!
-Пелазгияр!-Чир хъухъ, гъатуй япара!
Абрун тариф тавур касни амай туш:
-Гъахъ гафар-пак гафар!- Лагъ, на гумир тӀуш!
Гъеродот, Фукидид, Страбон, Гъомер-
Чи къадим тарихдин экв гудай шемер
Къару тир крарал, эхъ пелазгийрин,
ТӀвар къунвай и халкъдин атӀугъарна чин!...

Йисар къвез алатиз асарар жезва,
Пачагъдин чкадал пачагъ къвезава...
Садлагъайд Минос тир, ахпа са масад,
Гъанадал26 дегишнаи гъа икӀ сада-сад.
Девирар алатиз, арадай физ икӀ...
Агъзурни вад виш йис эрадлай вилик...
Ингъе, ацукънава тахтунал вичин
ВикӀегъ ЛукӀлав пачагъ, алай тек са чин!
Алакъдай гъар са кас вичихъ акӀализ,

Къал галай месэла регъят агализ...
Гъар кІвалах физавай гуьнгуьна, фирягъ,
Гъуцари ракъанвай пай тир ам –налагъ!

Халкъари гъуцариз икрам идай тир,
Гъар зулухъ ТІвар къуна таце²⁷ гудай тир.
Са вахтар алатна: чи пелазгияр
Хъел хъана Гъуцарвай. Къвазна тацеяр.
Цавариз килигиз кеф хкудзавай,
Пакбурун ТІварцихъни себ ракъурзавай...
(Инсан я хаму нек хъвайи дидедвай,
Квадарна гъахъ-салам катдай рекъивай!)
Хъана гъикъван чІавар амачиз рябет,
Сабурна Гъуцари ийиз меслегъат.
Эхирни ракъурна абуру Вулкан,
Хабардар авуна малкамут инсан.

Алукъна уьлкведа мусибат йисар,
Ацукъна инсанар, ацукъна ясал:
Къурамат Ферадал Вулкан къарагъна,
Гъуьлелни, чилелни ТІурфан къарагъна.
ГъикІ чилер зурзуна! Акъатна къаяр,
Къуд патахъ акатна гурваяр, цІаяр.
УьцІена шегъерар, чилив хъана сад,
Нереяр гъуьлериз «физавай» са-сад...
Чкадин агъали чанда гъатна кичІ
Гъа катиз эгечІна вилел алаз мичІ.
Са пай материкдиз-чара денейриз,
(Ихътин гъал тахкурай вилин нинейриз!)
Чехи пай цІуькІ хъана дегъне ятара,
Мал-девлет йихт хъана гъуьлуьн къатара...

Къил рехи тарихди чирзава чаз, чир
Гъар юкъуз хатІарай вичихъ галай сир.
Пелазги халкъарин къенин сихилри
Жуазва адавай хъайивал вири:
-ВутІ фена, гъикІ хъана чи пелазгияр?
Куьн сагъиб хъанва къе Чилин гуьзгуьяр?
-ЧкІанва дуьнядин гъар са къуд патахъ!
-Гъиликай къуна чун, абрун патав твах!
-Тухуз хъун регъят я, амма вун акъваз,
Сугъул жада ви рикІ, авай гъал акваз!..

Агъуна зун Тарих бубад гафарихъ:
Вуч чІехи керемат гала ахварихъ...

2010

ЯРАЛИДИН МАНИ

(Макъамар халкъдин)

Чи рикІера тІал ава,
Чи гъилера звал ава.
Ша экъечІин чун кимел,
ТІаратІ кьуна чи кьилел.

Припев:

Зи балкІан хупІ яргъа я,
Зун гафунин агъа я.
Азадвал чаз багъа я,
Къарагъ эллер, къарагъа,
Ягъ-ягъунра ша, гъахъа.

Вине кьуна михъи кьин,
Ягъийрал цІай илигин.
Зун-Ярали хъиливи,
Зи дамарра туьнт иви.

Припев:

ЗИ РИКІИН ЦІАЯР

(Забит Ризванован руьгъдиз бахшзава)

Хайи чилел кьару кас я
Мецел цицІи Муьшкуьрви.
РикІ дердинай хару кас я
Къелем хци Муьшкуьрви.

...Дуъняд винел гзаф ала
Къве пайнавай уълквеяр.
Накъан йикъан гъалатГар я-
Къенин йикъаз лекеяр!

Гъар са къве пай авунавай
Халкъдихъ ава вичин дерт:
Куърдерин дерт, Баскарин дерт,
Араздин дерт... четин дерт!

И цИргъиник акатзава
Лезгиярни - рикIе тIал.
Са агъзурни пуд виш йис я
Квадарнаваз вичин кIвал...

Лезги чилел ксар хъанай
Икрамзавай Гъуцариз.
Квахъна Гъуцар, амазма чун
Гардан кIириз вацIариз...

Аразни Кур, Сулак- Самур
Мад Алазун-чIехи дерт.
Лекъер пайна цIусад хилез
ГалкIиз техжез-пехъи дерт!

Чи бубайри бине кутур
Алупанда цIусад тIур:
Лекъни тапас, яхул, агъул,
ГъерецI, лехин, мад цIахур,
МуъхетI, аршиб, ути, будал28-
Стхаяр тир фу-яд сад.
Вири санал Лекъер мукал-
Уъмуър гъализ рикIер шад.

Хайи чилел къару кас я
Мецел цицIи Муъшкуърви.
РикI дердинай хару кас я
Къелем хци Муъшкуърви.

Играмияр, жаваб це заз
Фагъум гана жузуниз:
-Вучиз къе чун хъанва усал,
Хъанва гачал,-лагъ вучиз?

Чи тарихар дегъринрава-
Къуд агъзур йис чIалан чи!

Чи чIарахар дегьринрава-
Течидайдаз хьурай чир!

Чи чилел гьар виш йисалай
Душман кьведай цицIер хьиз.
Чи бубайри чукурдай тир
Тум галатай кицIер хьиз!

Фарсни араб, селжукь, монгол,
Гьайрат, каргал²⁹- шумуд сад.
Кьвез-хьфенай тежез муьтIуьгь
Алупанар чпиз мад.

ГьакI ятIани гьар атайда
Тадай ина чпин «вак».
Ягдайвал пакаманда
Чи «бедендиз» бегьем «квак».

Гьа икI, стха, шумуд йисар...
Алатна лап вишйисар.
Чир хьижезмач кье лекьериз
Жувандини яд ксар...

Кье чун кIеве гьатай чIавуз
Элкьвена хьиз кинидиз.
Вуч себебдай?- Заз чир гьалда,
Лагьанва за винидихь!

Шарвилидин, Шаргиран чи,
Урнайран штулар.
Шар Вачедин, Вачагьанан,
Шар Варазан хтулар
Ажуз хьанва, ужуз хьанва
Гьиле гапур амачиз!..
Вичин бармак, ягьни-намус,
Михьи тIварни гумачиз...

ВикIегь стха, ваз ви гапур,
Квахьнавай тур аквада
Са гьи ятIан уьлкведавай
ТIвар шира тир музейда.

Сед хьана чаз Алпан гьуцра
КIул элкьуьрай геренда:
Хци гапур гана маса
Алщур хьайла эрекьдал...

Вай хъана чаз квадрай юкъуз
Вирагъ30 бубад весияр.
Гуч хъана чаз садрай чIавуз
Гьалал-гьарам аси яз!
ВутI фена чи Давдакъ буба
Жуванширахъ «Шел» кхъей?
Лагъ, низ чида? «Албан тарих»
Кхъей кас я Моисей!..

Чи йикъара чун ракъара
Гьатнава гьикI?! –Дидеяр
КIанзамай туш! Чизамай туш
Гзафбуруз Дигеяр!..

Хайи чилел къару кас я
Мецел цицIи Муьшкуьрви.
РикI дердинай хару кас я
Къелем хци Муьшкуьрви...

Алупандин юкъвай физва
Чи рикI алай Къулан вацI!
Гьич саданни япайни туш
ХьанватIани «залан вацI»...

ВацIал «Къулан» тIвар эцигнай:
Ам чи чилин юкъ хьурай!
Лагъаначир бубайри чи
ВацIу халкъдин юкъ хурай!?

Гьа икI къе чун серсери яз
Хьанва гьарикI тежер хьиз...
Къулан вацIун къве патани
Къун гумачир гьечIер хьиз...

Ша,стхаяр, кIватIна целер,
Ийин мелер: Къурурин
ВацIун ятар хьанвай мрамар.
РикIин муркар цIурурин!
ГьарикI хъана лукI хьиз хьайид
Бес я,стха, къатIутI на.
Гьиле тIаратI, рикIе мурад,
Вилик алад къатIана!

Гьакъун рекъел хтун кумаз
Хьижеда чун пак лекъер!

Квахьда цацар арадай чи
Экуь жеда мад рекьер!
Мусярни, Исярни,
Квасаярни квахьда фад.
Лув гуз цавал хквед Гъуцар
Эл жеде шад, рикер сад!

2008

ЧИ ПОЛКОВНИК

«Чехи ксар чехи хуьряй акъатда»
Бубайрин гафар

Сув галай пад тарар - тамар.
Паласа пад никер-самар.
Хуьруьн юквал чехи мискин
КапI-театдай, кьаз гудай кьин.
Хьилар хуьре шумуд мягъле:
Сад «Пеленхуьр», сад «Мягъкеме».
«Булахдин кам», «Регъверин кам»,
Сад «Хуьруьн юкь», «РатIарин кам»...

Хуьруьн кьене мадни ава,
Тариф авай даим цава-
Мягъледин тIвар я «ШийтIанар»
Кьегьал ксар я инсанар!
Гьинай ихьтин тIвар атанай?
И мягъледал икI алкIанай?..
«ШийтIан» язва «тIуб тфенгдин»-
Течирбуруз ша чир ийин.

Гзаф хьанай кьегьал ксар
Шира авур чи хуьруьн тIвар!
Урусрихь кваз тухуз дяве
Ярала бег гьатнай кIвенкIве!
А бубадин шул бала,
Ярдумоврин Анибала

Пуд гъед алай тик къуьнерал.
Лайих кас я жез генерал!
И кьве къегъал са сихилдай,
Сад тир иви, са несилдай.
Ягъ-ягъунра тIвар акъудай,
Душманрин гъил-кIвач къакъудай!

ПудкъанцIувад йисар вилик
Мирзе лугъур хуьруьнвидихъ
Хзанда къуд аял авай,
Пуд хвани руш чIехи жезвай:
Сеферагъмед, мад Нурбала,
Жагъангирни Анибала.
Садни хуьруьн иер ханум-
ТIварни вичин Аярханум!
Анибалад аял чIавар
Фенай залан чIугваз жафа...
Агакъайла мектебд йисар
КIелиз-кхъиз хъанай тарсар.
Адибег31 тир сифте муалим,
Чирвилерин чешне муалим!

Ингъе, къад йис хъайи гада
Рекъе твазва дуст Махъсуда
«Ирид рекъин» къекъуьндилай.
Гатун юкъуз экуьн къияй.
-ЧIехи гъаким жеда!- лугъуз
Хвешивилай бегъем лув гуз
Ам Бакудиз рекъе гъатна.
Имтигъанрин кIеве гъатна:
Комиссия. Ахпа Тифлис.
Гада къечIез, ийиз силис...
...Пуд суз кIелна офицервал,
Вири тарсар урус чIалал.
Четин акваз им гададиз
Фидай рикIиз гзаф тади...
Гъар пакамахъ вун жергеда
Камар вегъиз вердишарда...
«ЭрчIидихъ вач!» «Чапладихъ хъвач!»
«ЧIагуг гила!» «Дуьз вегъа кIвач!»
Гъар гатузни ягъунар яз:
Полигонра лишанар къаз.
Йикъан пудра лагъ манияр:
«Шехъмир, чан руш», «Артиллерия»,
«На машгъура», ва икI мадни
Чи галатун алуд, мани!

Куьтягна кІел лейтенант яз
Чанда къастар, кІвачик звер кваз
Нахчивандиз гьатна рекье:
Хуьда лугьуз Совет уьлкве!
Ирандихъ кваз яргъи часпар
ТІарам къвазна чи гадаяр
Хуьзва вилин нинейр хьиз
«Артиллерист» лугьуз чпиз.
Дустар хьанвай вичихъ азим:
Ибрагьимни Коля, Расим,
Витя, Эльдар, Шагьлар, Шемси-
Кьуллугьдилай гзаф рази!

Гьинра фена аскервилин
Яргьал йисар залан, къалин:
Цийи чка Татария.
Ахпа Ростов, Германия,
Мукачево, Кировабад.
Чирна вичиз систем «Град».
Ягь-ягьунра тир кІвенкІвечи
Хьана майор хуьруьнви чи!
Анибала чІугна вилик:
Батарей гана гьилик!
Медаларни гузва адаз
Хатур –гьуьрмет вине аваз...
Гьар са куьниз вяде ава-
Вичихъ чІем квай, лезет авай!
-Вахт алуькьна мехьерардай,
Жагьура сад рикІ шадардай.
Диде-бубад хатур хуьдай
КІвалин-йикъан къадир чидай!
Гьа икІ , виКІегь лезги рушал
Хпир хьанай³² лезги кьегьал!
...Хана папа кьуд руш аял,
Бубадин фу хьурай гьалал!

Къад йис фена акваз-такваз
Къад йис хьана кьуллугь чІугваз.
«Подполковник» чин къачунвай,
Орден-медал хурал кьунвай
Анибала физвай вилик
ТІимил амай жез полковник...
Хьун кумазди яхцІурни вад
Пенсиядиз дугурна фад.
Чи виКІегь хва Анибала

Хкягъна хъиз Магъачкъала
Атана икI Дагъустандиз
Элкъуърна ам шад Ватандиз.
Сифте ДГУ: хъана муалим
Военнидай чирдай илим.
Гуьгъуьн йисар Госснабда
Дережадин кар-къуллугъдал.
Касвилелди къил виневаз
Пеляй гъекъ физ лап вижеваз
Зегъмет чIугна кIандай тегъер!
Чир-хчир яз са пай шегъер...

Къве агъзурни къуд лагъай йис.
Къилел дуьшуьш атана пис:
Инфарктди ам акIажарна.
Чи полковник агажарна.
Яр-дустари гана куьмек,
Хъувуна ам мадни зирек.
-Вужар я къван адан дустар?
-ТIвар алемдиз шира ксар!
Байрам, Асеф, Абдуселим,
Сад кхъираг, садни алим...
ГъакIанбур туш-ферлибур я,
Халкъдин къене сейлибур я.
Хъуьрез къведай ви къаршидиз,
РикI кудайбур вахъ-къуншидихъ!..

Садлагъана хъана гъарикI;
Рехи итим амукъна тек:
Герек чIавуз паб амачиз-
Дердер гъялдай кас гумачиз
Чархар ягъиз элкъведа кIвал,
Къаткай вяде вич дивандал.
Хквез рикIел бахтлу йикъар
Вилиз къведач стIун ахвар...
Уьмуьр гъахъ я чаз гиганвай,
Гъардаз са жуьр яз кхъенвай...
-Шуькуьр хъуй!-лагъ, вахъ ава къе
Чан эцигдай бубад рекъе
Бахтар къени викIегъ рушар.
Фейи кIвале къадми «къушар»!
Гъабур я ви гъайдиз гъарай,
Хтуларни къенин къарай!
ПудкъанцIувад яшда аваз.
Хъверни ийиз, гъамни чIугваз.
Физва девран къуьзуь къилихъ:

Уьмуьр физва «эрчІикъуьнубъхъ»33...

ГьакІ я, дустар, инсанд уьмуьр,
Гьахъ я, дустар, Аллагьд эмир...
Эй игит хва-Анибала,
Буна даим чешне къала!
Жергеда хьухъ вун датІана,
Фагьум-фикир дуьз къатІана!..
Ватандихъ чи хьанай гзаф
Пак рухваяр гафунал саф.
Гьиле-къуьне къуват авай,
Халкъдин рекъе чандивай хьай!
Лезги чилин намус хвейи,
Гьалал хьуй нек дидед гайи!
Куьн чешне я чи несилриз,
Пакамандин пак сихилриз!

2008

P.S. 2011йисуз рягьметдиз фена

ДИШЕГЪЛИДИН МИХЪИ ТІВАР

Заз кІани тир дишегъли

КІаниди хьуй саяди,
Лигимнавай «къаяри!»,
Абурлу хьуй сабур гваз,
Сабурлу хьуй абур гваз.
Мез ширин яз рахурай,
Галай синих акурай.
КІани ярдихъ рикІ курай,
Лирикадал рикІ хьурай.
Компромисс чидайди,
Вафалувал хуьдайди.
Халкъ кІаниди хьурай ам,
Дуьзди хьурай гьар са кам.
Мугьман кІанид хьайитІа,
Зи дережа хвейитІа,
Авач адаз са гафни!-
Дишегъли я заз кІани!

2009

Заз дакІандай дишегъли

Итимдин вил терезар,
Гуьгъуьл адан мизан я.
Агъадихъ квай «мерезар»
Папахъ тахъун хъсан я:
-Хъелна къвазун къиникъ я.
Чина рахун- дакІан кар!
«Гъил галайди» фасикъ я,
Заз бетер я тапарар!
МенцІеквалун³⁴ герек туш-
Вине къуртІа - бейниван!
Мешшанвални жедач хуш,
Кагъул ятІа-йикъ-шуван!
Пехил гъиссер масан я
Дишегълидиз бинедлай.
Мискъивал хупІ дакІан я
Чаз, итимриз, эсиллагъ!
РикІиз къайи илан я
«Къакъра ягъаз» экъверди.
Заз рикІивай залан я
Хзандин сир техверди!..

2009

ДИДЕ ХЪИЗ Я

Тебиатдихъ хъанваз къе вил,
Аладариз гъарикІ гуьгъуьл,
Жегъил шаир фена тамуз
Къуд пад лацу хъуьтІуьн юкъуз.

Алахънавай са мекъи югъ,
Муьшкуьр тамун лап юкъни-юкъ:
Ачкар, ничхир тІуьнин меле,
Къелем гвай кас рифмад геле!..

Къакъан тарар цІиргъинава
Аскерар хъиз гуънгуънавай...
КІвачин кІаник живед жакъракъ,
Тунва тама кІекІед чІакъ-пІакъ...

Гъар са шикил иер я ви,
Акунарни са сир я ви!..
Чилин винел, кІаник цавун
Диде хъиз я тІебиат –вун!

2009

МИХЪИЗ ХУЪХ

Дишегълидал фитне вегъин
Яд хъвар хътин кІвалах я.
Дишегълидин ягъ-намус хуън
Гзаф четин кІвалах я.

Гъич садрани вегъиз тамир
Дишегълидал фитнеяр.
Са чІавузни рекъиз тамир
Дишегълидин михъи тІвар!

1977

КУЪРУЪ ШИИРАР

Сифте къари жуван къвалал алай къван,
Харувилер ийидай за яз кІубан...
АкІ жедай заз ам эбеди гумукъда,
Эхирдалди жуван патав ацукъда...

РикІе дердер авай чІавуз,
РикІ дердерив ацІай чІавуз,

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşkürvi)

“Poetik toplu”

Шиир къведа мецел зи,
Шиир къвада чарчел зи...

Нагагъ инсан тІушунайтІа
Мармар хътин дердери.
Я адакай шаир жеда,
Я кьил чІуру серсери...

Вилин накъвар кваз такбуна,
Вун ишезва къваз тавуна,
Къунши хуьруьн гуьзел суна!
Вун заз, зун ваз кутугнайтІа,
Уьмуьр гьалдай гьилер кьуна...

2008

КУЪМЕК ЦЕ

-Це,кІанибур, заз са куьмек агатна,
(Ажеб хъанва залан йикъар алатна.)

Жагъур хъийин заз кутугай са къари,
Хъурай адахъ и лишанар кваз вири:
-Сифте кьилияй, лезги хъурай-жуванди,
Яшар вичин хъурай са гьал юкъванди,
Пел ахъа яз, кІуфал мили хъвер хъурай,
РикІ хци яз, гьиле-кІваче звер хъурай.
Муьшкуьрвидив къадайти хъуй-кутуграй,
Къуьзуь кьилияй хатур хуьрай-къуллугърай.
Нагагъ куне авуртІа заз кІани кар,
Сад Аллагъди кхьида квез савабар!

Рак ахъайна куьн къведамаз чи кIвализ,
Гъуьлни-пабни экечIда чун шадвализ!

2008

ХИЯЛАР

Зи хиялар цаварава,
Экъуьнар зи чилерал.
Уьмуьрдин рехъ квадарнава:
Кам эхцига гелерал!

Пудкъадав зун агакъзава,
Рех ягъанва чурудиз...
Кард ахъайна гьилел вердиш
Галтугзава карудихъ...

Паб авачиз уьмуьр четин,
Ам жагъурун –проблем!
Кайи рикIиз за вуч ийин?
ЖагъидатIа са сенем?...

2008

КВАДАРДАЙ ТУШ

Заз цIийи свас «це» лагъайбур,
Аллагъ квелай хьурай рази!
Чан сагъвилив гъала уьмуьр,
Цавай кьилел къурай рузи!

Зи шад йикъал алахъайбур,
Лугъун за квез зи чIал-мурад:
Хьурай даим уьмуьрда куь
Балайрикай рикIиз регъят!

КІанидахъ кваз гьалда уьмуьр,
Мецел алаз шиир, мани.
Муьшкуьрвиди квадардай туш
Тпуьр са кап фу-гьич садрани!

2008

ШАИР БАХАДИЗ

Бахтунин гьед агакъда вав мукьвара,
Адан туьшдиз вилик алад, кІаниди.
Бахт нямет я сирнавардай цавара.
Ви мичІи цав жеда алахъ, кІаниди.

Гъуцари чаз ганва акьул, мефтІ, мукьуф-
Герек инсан алцур тежен махарал.
Бахт ви чиниз хъуьредайла уях хъухъ!
Физ тахъурай садлагъана ахварал.

Шаир баха, Муьшкуьрвидин къуна рехъ
Вилик алад: Дарман хъурай хирериз.
Ам ваз панагъ, вун адаз Рагъ: гудай экв!
Амай уьмуьр гъала санал хъуьрериз!..

2008

СЕНФИЗ АКВАЗ АХВАРАЙ

Фад-фад акваз ахварай
АтІанва лап зи къарай.
Зи сифте паб рекъева,
Алахъзава рикІивай:
Свас жагъуриз зун патал,
Зи рикІ секин хъун патал...
Адан кІуфук гала хъвер,
Къекъифна хъиз пак хъуькъвер.
Хъхъухъ лугъуз заз хпир,

Сал авунвай фир-тефир.
-Лагъ, стхаяр, гьикI хьурай?
Амай уьмуьр гьикI фирай?..-
Эй илгъамдин перияр,
Зун кIани зи гьуьруьяр!
Сад ацукъна «а хуьре»,
Муькуьдини «и хуьре»,
Куьн къведни заз азиз я,
Куь тIвар хуьда михъиз за!
Муьшкуьрвидин чIал я гьахъ,
КIелчияр зи, хьухъ чIалахъ!

2008

ЗИ СИФТЕДИ...

Зи сифте яр макъамралди авагъдай,
Лугъуз мани верцIи ванцел къарагъдай.
ГьалтзавайтIан харарал...
Секинардай махарал...
Зун ракъурдай ахварал...
Зи «цIийида» шиирралди дамахда,
Кайи рикIиз дарман ийиз алахъда.
Вич уьмуьрдал къару яз,
Агатна зав хару яз,
Ширинарда уьмуьр заз...

2009

ИФЕЙ РИКIЕР СЕРИНА

Халкъдин меце са гаф ава:
-Уьмуьр язва вад йикъан!
Са югъ базар, са югъ Сувар,
Кеф хкуда кIамай къван!

Тек кьвекъведай бацІ35 туш инсан-
Герек я муг, чими кІвал.
Дердер паюн патал жуван
Адаз герек дерди –гьал!
Жезва кьве йис амуькна тек
Цуьк шуьткъена гьилевай...
Дуьнядикай ханва зи рикІ,
Яр амачиз кІвалевай.
Зун теквили штумзава
Йифди-югъди датІана.
Вуч хъсан я зав кьелем гваз.
РикІ аладриз-къатІана...
Бахтлубур я чун, зарияр,
ДакІундай туш дердинай!
Циргъина гьахъ, зи лирлияр,
Ифей рикІер серина!..

2009

КІЕЛЗАВА ЗА

КІелзава за йикъан пудра
Шиир ви:
-Сидкъидалди кхъенавай
Талукъ заз!
МичІна вилер карагъариз
Шикил ви.
Зенгералди жув алцуриз
гъарикІ яз.
Рахазва зун гьакІ жув-жувахъ
Жуьнуьд хьиз.
Алахънава рикІ секинриз
датІана.
ВерцІи затІар кІватІзава за
Куьнуьд хьиз
Ваз гудайвал , са мугъман хьизАтана!..

2009

ША, КЪВЕМИР РУШ

-Ша, къвемир руш, вун ахварай!
-Ша, зи къилив чинеба!
-Ша, рахамир зав яргъалай!
-Ша, вун рахух эквеба!

Уьмуьрдал чи цIархар хьанва,
Къисметрални къацIар хьанва.
Дафтар-къелем къацIал хьанва:
-Гала рикIик гъалаба!

-Ша, агудин чна рикIер,
КуькIуьрдайвал къилел эквер.
-Ша, къил кутан ширин-шекер
Ихтилатрихь Тулаба!36..

2009

КВЕЗ МУШТУЛУХ

И мукъвара гъазур жезва ктаб зи,
КIватIна санал яхцIур йисан кхьинар.
Эхирни зун агакъзава мураддив,
Алудзава рикIел алай ифинар.

-Я Муьшкуьрви, ваз ви ктаб мубарак!-
Лугъурай заз яр-дустуни шад гафар.
Зулухъ фенвай уьмуьрдин чарх элкъуьрай,
Хтурай зи Илгъамд пери-зи гатфар.

Жегьилвилин цIай хтурай зи чандиз,
Къелемдик звер, кIуфук зи хъвер акатрай.
Квахьна тIалар, тIем хтурай зи тандиз,
Катна цифер, цавар михьиз алахърай!

2008

ИСИТІА

Мехъер йикъан
Ширин теам,
Суфрадин чам-
ИситІа!
ТІвар я папан
Мисри гъуцран
Осирисан-
Исида!
Вуч галайвал?
Вуч галкІайвал?
Зун я мягъТал!
Сад Исида-сад иситІа!

БАЛДУЗ

-Яран вахаз вуч лугъуда лезгидал?
-Ам балдуз я!-вирида чаз хъулгъуда.
Къвекъвена зун юкъуз-йифиз
И гафунин къил-пун чириз...
«Виртни къел» я гафун мана туъркидал.
Налагъ хъанвач ихътин са гаф лезгидал!..
Яран вахар чаз виридаз ширин я!
-Вучиз залан?-жаваб хгун четин я...

2008

Р-диз

Агатайла гъарикІ рикІер,
Мецик жеда виртни шекер.
Чинал къугъваз даима хъвер,
Уьмуьр ргаз, ргаз булах,
Гуьнгуьна тваз гъар са кІвалах.

ВерцІи гафар лагъ вуна заз,
Акъуддаивал рикІевай цаз!
(Ван тахъурай гъейри садаз!)
Чи гъар са югъ хъурай са мах,
Гуьнгуьна тваз гъар са кІвалах.

Чи пакаман гъикІ жедатІа?
Амай уьмуьр гъикІ фидатІа?
Лагъ, нин шиир тІем къведатІа?..
Ша, халкъ патал ийин алахъ!
Гуьнгуьна тваз гъар са кІвалах.

Къенин йикъаз лугъуз-« Шуькуьр!»
На цІарарихъ кутур атир
Муьшкуьрвидиз кхьихъ шиир.
Гъала девран гуьгъуьлда Рагъ,
Гуьнгуьна тваз гъар са кІвалах!

2009

ВУН АХВАРАЛ

Вун ахварал-за кхьизва
Чарни къелем къуна гъиле.
Яргъи йифер чІичІ ийизва
ЦІалцІам гафар къуна вине.

Кхьизва за деврандикай,
Кхьизва за ян тагана...
Кхьизва за гъижрандикай,
Кхьизва за рикІ ацІана...

Ашкъидикай цІверекІ галай
Кхъин чна мани санал.
КІелай ксар ашукъ хъурай
ЦІарарал чи чранвай цІал!

2009

КІАНИДАЗ

-Эгъ, КІаниди,КІаниди!
Вун сифтедай яхунди-
Зун бинедай бархунди.
Вун - дуънядин
Вири чинар акурди.
Зун -уъмуърда
Кефер зуракІ чІугурди.
Вун алахъай югъ такуна
ЦІвелин таз хъиз къурайди.
Зун Рагъ такъаз
Далдадик кваз дакІвайди.
-Эгъ, КІаниди, КІаниди!
Айиб авач!
Къенлай къулухъ
На зи уъмуър ацІурди
Вирт къван верцІи гафарив!
На зи уъмуър чІагурди
Гъар са нямет
Цуъкведавай гатфарив!
Зи гъар са югъ
Ифирда на
Жувахъ галай ивиррив!
Захъ руъгъ кутаз
Ишинда на
Лирикадин тини заз-
ЦІверекІ галай шииррив!

2009

ХКВЕДА ГЪЕЛБЕТ

Гъил къачу, кІанибур, гунагъдилаи зи:
За вердиш багъдивай къакъудна билбил!
Хъелна хъиз манидкай ханва адан пер,
Муьшкуьрдин чилерал хъанва ам сефил.

Къве варз къван жезва ам фенва хиялриз,
Вичиз хас манияр аламач мецел:
-Гуьгъуьлар ахъа яз, кІуфук галаз хъвер
Мус дамах хъийида на жуван тІварцІел?

Билбилди манидкай хъелдай туш тамам-
Са вяде баядрал хкведа, гъелбет!
Ахътин югъ вилив хуьз алама Вакъиф,
А чІавуз гуьгъуьл зи «хъуьреда», гъелбет!

2009

ША ФИН, КІАНИД

-Ша фин, кІанид,
Къведни санал
Яргъал дагъдин
Са хуьруьз!
-Вучиз? Куьз?
-Куьз лагъайтІа:
Хуьре ама
Дидедин чІал!
Лезги къуьл,
Милли тІул,
Бубадин кІвал,
Чими къул!
Хуьре ама
Чи рахунар,
КъатІунар.
Чи ацукъун-

Къарагъун,
Хайи чІалал
Гъарагъун!
Хъфин хуъруъз,
КІаниди!
Хуъре уъмуър
Ислягъ я,
Къиляй-къилиз
Фирягъ я!
-Гъахъ я, хуъре
Уъмуър четин:
Рехъ проблем,
Векъ проблем,
Демекдамай
ТІекъ проблем!
Пелел къведай
Гъекъ проблем!
Амма ина
Ви рикІ секин,
Яб архайин
И дуънядин
Къацай-куъцаей
Гъаларикай!
Чинал хуърез
Дабан эгъвез
Ваз гудай мез
ТІуларикай!..
Ша фин, кІанид,
Къведни санал
Дагъдин яргъал
Са хуъруъз...

2010

СИЛЕГЪ ХЪУХЪ

Чилер, цавар халкъ авунвай Чехи Кас!
Им вуч кар я, де лагъ, къунвай вуна заз?
Пайгар хътин гъилевай паб къакъудна:
Хурай зи рикІ, къиляй акбул акъудна.
Кутунва зун рекъе-хуъле Керем хъиз.
ЦІразва зун къваз тавуна са шем хъиз,

Гъич са касни паб къена гъакІ тамукърай,
Ахътин йикъал чІулав са пехъ ацукърай!

Паб къейила итим къведа етим къал,
Элкъведа ви къилел, стха, мичІи кІвал.
Къайи жеда мукъва-къили, чир-хчир,
Хъуьреда вал гъар акатай чал-кечир.
Тимил жеда вакай хабар къадайбур,
Гзаф жеда меслегъатар гудайбур.
Гъич са касни паб къена гъакІ тамукърай,
Ахътин йикъал чІулав са пехъ ацукърай!

Я Муьшкуьрви, жемир ажуз-викІегъ хъухъ,
Алатда ви залан йикъар-силегъ хъухъ.

2008

КЪЕ БАХТУНЛАЙ...

Къе бахтунлай я зун рази виш сефер:
За веледар рекъел шегъре акъудна.
Къиникъ къуна чат37 кепекдай чІуг кефер,
РикІиз кІанид ифей рикІив агудна!..

2009

ВЕЛЕДРИКАЙ ВЕРЕВИРДЕР

ХЪУХЪ

Икрам хъурай Цавуз, Чилиз:
ГъвечИ хциз мехъерна за!
Бубавилин хевел38 кьилиз
Акъудна хъиз са хъверна за!

Чан балаяр-бахтаварар!
ТуькIуьр ая чими хизан.
Квез Аллагъди гурай паяр,
Гъала уьмуьр рикIиз масан!

Бахтар къени, зегъмет кIани,
Чехи-гъвечИ чидайбур хъухъ!
Паб амачиз хъанвай гъарикI
Бубад хатур хуьдайбур хъухъ!

2009

АСКЕРДИН ЧАР

Вири санал кIватIун герек чарасуз,
Аскердилай хтай чарар, азиз дуст.
И чарара тIал аскердин рикIевай,
Адан кьатIун, адан фагъум кьилевай...
Аскердин чар-аскердин чан-рикI я,эхъ!
Хайи Ватан хуьзвай хцин вич викIегъ!

1976

КЪВЕ ВАРЗ ХЪАНВА ЗИ РУШАН

Къве варз хъанва зи рушан
Заз гъеле вич такунвай.
Къве варз хъанва зи рушан
Чин шикилдай акунвай...

Барка ийиз и шад югъ
Агатна фад зи дустар.
КъетИфадал39 хъана кІукІ:
Чача, сала, салатар...

1976

КЪИЛЕ КЪВАН

Акатнава дакІанвилини тІурар захъ,
ТІвек акбудиз, пад акбудиз зи тандай.
Квал кутунва, звал кутунва ярар захъ,
«Авач дарман» абур йихтдай зи чандай...

Шумуд йис тир квахънаваз куън техккъвернихъ,
Хкведай чІал алатнавай рикІелай!
Герек тирни, де лагъ, къе заз, я къей пехъ?
АлкІана мад куън зи чандал кІевелай...

Туба хъурай Муъшкуървидиз къатІана,
Къизил ятІан дакІан затІар сиве тван!
Диета хуъх, жувахъ гелкъуъгъ датІана,
Жуван лукъман жув хъун герек къиле къван!..

2009

ГЪВЕЧИИ ХЦИЗ

Са вацралай мехъер я ви, ширин хва!
Къиляй-къилиз ахъа хъурай бахтун вар.
Кутуграй ваз Чам лагъанвай къакъан тІвар!
Ваз кІанидал, вун кІанидал хпир хъухъ.
Мубаракрай ваз вирида мехъер югъ.

Им адет я чаз бубайри тунавай,
Агъзур йисар чи рухвайри къунавай.
Гъана свасни чина дуьгуьр, жунавай...
КІвал-югъ ая, хзандин къил-эмир хъухъ!
Мубаракрай ваз вирида мехъер югъ.

Гъуцар гъахъ я уьмуьрзавай цавара,
Яран йикъар агакъзава мукъвара,
Ви мехъерар гъатзава, хва, Сувара!
Чи сихилдин баркаван тІвар михъиз хуьх,
Мубаракрай ваз вирида мехъер югъ.

2009

БУБА КЪИЙ ВИ ВИЛЕРИЗ

Тамаман къил тванва мад
Гатун сифте къилера.
Атана зи патав фад
Шел ацІанваз вилера...
-Къе зун «гачал» авунва
Дидеди мад уьлгуьчдал!
Таяр-туьшер хъуьрезва
ЦарцІар гузвай генгечдал!..
-Чан бубадин, секин хъухъ,
ЦИийи чІарар хкведи.
Ийимир икІ на уф-чІуф,
ЧІарар яргъи хъижеди!
-Де лагъ, буба, а чІавуз
Къачудани бантик заз?
-Эхъ, чан хтул, чарасуз
Къачуда за бантик ваз!

Чан бубадин иерди,
Алад кьугъваз, кьуьлериз.
Бадеди ваз кинерди,
Буба кый ви вилериз!

2009

ГЪВЕЧИИ МИРЕС

Гъанва хтул гъвечи хци,
Зи метел кье хад хьтин.
Кивалин кьарай, эвер-гъарай-
Зи уьмуьрдин дад хьтин.

-Я Хъиливи, - лугъузва за
Йис тIатIанвай бицIеказ.
-Гъвечи мирес, - хьулгъузва за
КьепИнавай «кьуьзеказ».

Хьуьреда ам хуш атайла,
Мезни гуда хьуькьвез зи.
Хвеназ хьурай хьел атайла!
-Акъваз! - чидач эхир хьи.

Хьухь мурадрин рекье, Мурад,
Диде-бубад сейлиди.
ТIвар вине яхь чи сихилдин,
Хьухь чалайни ферлиди.

2010

КЪАЧУНВА КЪАЛ

Чи Мурадахь акатна къал,
Адан къалди ацIурна кIвал.
Акъатзава куьлуь сарар,
Седефдилай лацу тварар.
Хвеши жезва чаз-виридаз,
Сарар кьвезва авай садаз.
БицIек хци къачунва къал,
Акатна хьиз диргарик квал...

2010

БАРКАЛЛА

Няшка хтул хтанва
Мад Худатиз-бубадниз.
«-Акъваз, тапан!»-чидай туш
Шулугъ галай завалдиз.

-«Буба, къачу бурушка!»,
-«Киндер къачу заз, хару!»,
-«Скорадиз фида зун!»-
ИкІ рахунрал зун къару.

Баркалла хъуй хтулдиз
Дидед чІалал рахазвай!..

2010

ЛАГЪ ДУСТАРИЗ САЛАМАР

ТАХЪУРАЙ

Са сиве кьве мез тахъурай,
Гъарам тике нез тахъурай,
Гъар са куьнихъ шез тахъурай-
Вун эхирдай пашман жеда.

Тан чилеркай физ тахъурай,
ГъакI мецелди гуьз тахъурай,
Гъар са ажуз хуьз тахъурай-
Адакай ваз душман жеда...

Муьшкьюрвидин гафар рикIел хуьх вуна:
Герек кьведа ваз абур гъар камунал!..

2009

ЗИ ХАЛУДИН

ПудкъанцIувад йис акуна,
Алахъай са югъ такуна,
Уьмуьр даим пад какуна
Фена кьилиз зи халудин.

Зун Ватандал, вун паталлаз,
Вуч чими тир чун са-садаз!
ЧIугвай зегьмет гьекь пелеваз
«Фена гьуьлуьз»40 зи халудин.

«Гъахъ я фелек» лугьуз вуна,
Са виш шиир элдиз туна.
РикIе халкъдин дердер къуна
Руьгь туш секин зи халудин.

Хайи хуьруьн таьсиб чӀугваз,
Алахънай вун тӀвар вине тваз.
Гъазур жезва акваз-такваз
Ктаб, якъин, зи халудин.

ЧӀалар элдив агакъайла,
ТӀвар тарихдиз аватайла,
Савабарни сурал къвайла
«Хъуьреда чин» зи халудин.

2008

ЯЛАМАВИ ДУХТУРДИЗ

Элдин рекъе зегъмет чӀугур,
Ви чан сагърай, Рафик духтур.
Кхъей чӀалар на шаирдиз
Агакъна фад гъиляй-гъилиз.
«ТупӀалбуруз» лагъай зи чӀал,
РикӀив къамир вуна, къегъал.
Зи гафарихъ адрес ава,
Къабул идай иес ава.

Муьшкуьрвидиз хъанва къабул,
Рехи кьиле чрай акъул!
Аллагъди чаз гурай нуьсрет,
Эхиратдал гъурай рягъмет!

2008

ШАИР МЕДЕТАЗ

Медет стха, гьереката
Жуван ктаб акъуддаивал.
Кепек-кепек на пул кӀватӀа
Чапханадиз вугудайвал.

Ктабдин тӀвар хъурай «ТӀимил»!
Чи, дустарин, гъакӀ я мурад.
Чахъ гъар са затӀ хъанай тӀимил:
Мални, пулни, мад умарат.

Vaqif Hacıgəyev (Vaqif Müşküri)

“Poetik toplu”

Мад вучда къван: им чи къисмет,
Чаз бинедай кхъенавай.
Четинвилихъ вичин лезет-
Чи тандал икІ гиганава.

Медет стха, фад сагъ хъхъухъ!
Чандин сагъвал - багъа нямет!
Жуван ктаб вилиз акун
Квахъ тейидай чІехи девлет!

2008

ШКМ41-ДИН МУАЛИМРИЗ

-Гъим я лугъуз Муъшкуърви?
Куъне къалар кутамир.
КІанзаватІа ийиз чир,
За ахъайин квез са сир:
-Зун бинедай Хъиливи
Дидед хайи Бакуда!
Хуъруъз хтай гуьгъунай,
Мектеб кІелай гъа ина.
Чавай жедач дегишин
Къисметар чи уьмуьдин:
Сифте Баку, Жалилабад-
Муалимвиле хъана шад.
КъанницІувад йисар я
Уьмуър гъализ Муъшкуърда,
Худат лугъур шегъерда.
Ша, куъне зун къабула
Авай саягъ-тегъерда.
Ша, хъухъ къару «Таларал»⁴²
Къимет эциг чІаларал!
Зи гафар квез хъуй якъин:
-Зун лезги я Къубави.
КІандатІа лап – убави!
Квез кІан ятІа: Хъиливи!
АтІай гаф я: Муъшкуърви!

2008

СЕДАКЪЕТ

Хайи нахдин⁴³ рекъе на чан эцигиз,
Элдихъ галаз «Лезгинкадал илигиз»!
Пехил ксар чапрас виляй килигиз-
Къиляй-къилиз физва уьмуър, Седакъет.

Вун тарихчи, вун лингвист, корректор,
Вун шаир я, композитор, гьам лектор.
Вун гьатнава Тарихда чи, редактор,
Къил вине яхъ, гъарикI жемир, Седакъет.

Аквазва чаз, ви кIвалахар са амбар,
«Самур», «Сувар», шумудни са ктабар.
Халкъ ви къуват-жемир лугъуз татабар,
Женгчи руьгъ чи рекъиз тамир, Седакъет!

2008

ВЕРЕВИРДЕР

Пудкъад яшар-уьмуърдин зул!
Инсандиз икI «кхъенава».
Зайиф жез тан, чандик кваз фул,
Уьмуър зулухъ элкъвенава.

АлтIушда вал мекъер-кашар,
Къвада живер, къарагда къай.
Инсандин къуьд - къудкъад яшар!
Къил рехи жез туьхуьнда «цIай»...

2008

ДУСТУНИЗ

Жегъил чIавуз вун тир зиринг
Шиир кхъиз, Сеферали.
Гумач къелем, хъанва гъарикI,
Дердер ифиз, Сеферали.

Девирди чун къекъурзава
КІани патахъ кьепІербан хъиз.
Папан меци элкъурзава
Итимар гьакІ кІарабан хъиз...

Хзан сагъ хъай тІигъиржалви,
Гъиле кълем хъияхъ на дуьз.
Авай гаф я: Дуст Муьшкурви
Акъвазнава ви рекъер хуьз!..

2008

ЕЗНЕ ТЕГЪРАНАЗ

Рушан патай заз кьве хтул:
Няшка яхун, Телман зуртул.
Зи руш хтул хъанва менцІек,
Гада хтул викІегъ, зирек.
Фад чІехи хъухъ, чан бицІекар!
Хъухъ бубадиз куьн куьмекар!
Къадир хъухъ ваз, езне Тегъран,
Гъам балайрин, гъамни сусан.
Юкъуз-йифиз хъухъ кІвалахал,
КІватІа пулар хизан патал:
Аялриз фу-къафун кІанда!
КІвал асайиш, къугъун кІанда!
Бубавилин буржи кьилиз,
Садироврин тІаратІ виниз,
Акъудун ваз такуй регъят.
Зи гафарин гъавурда гъат!

2008

ДИЛБЕР БАДЕ

Вун балайриз ширин диде,
Хтулризни верцІи баде!
Пакам кьилий эгечІда вун
Балайриз гуз рикІни-дуркІун.

-Чан ширинбур, къала фу неъ!

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşkürevi)

“Poetik toplu”

Куь вилериз кьирай диде!
Виклегь хьайла куьн, балаяр,
Бахтлу жеда чун, бадеяр!

Дилбер баде, азиз баде!
Муьшкуьрвидиз-вахни диде.
Къваз тавуна гьуьрметардай
Зегьметчи я вич бинедай!

2008

ЧИ ДЕВИРДИН ТАВАТ Я ВУН

(Х. Салимовадиз)

Хумар ханум чи девирдин тават я,
Вич дишегьли, хесетар я итимдин.
КъватI хьанва чун, ам кIанибур, кье шад яз,
Барка ийиз пудкъанницIуд уьмуьрдин.

Женг чIугунай шегьер патал датIана,
Яргьал сара мэр хьайила Худата.
«Халкъ хвейиди халкъди хуьда!» - къатIана,
КъватIиз хьана гьуьрмет элдин арада.

Пуд веледдин диде я ам кутугай,
Хтуларни хьанва адахь ширинбур!
Вич муалимрин вини сердер, атIугьай-
Гьавиляй чаз сейли я ам - вилин нур!

-Хумар ханум, ваз мубарак хайи югь!
Аллагьди ваз ви рикI тирвал гьа гурай!
КъватIа дустар, гьамни жуван хайибур,
Ширин-ширин сагьлугьар ваз лугьурай!

2009

ЭЙ МУЪШКУЪРВИ

Эй Муъшкуърви, агакъзаван мурадрихъ?
Вуч алакьна, вуч галама, лагъ, рикIихъ?..

-Эхъ, зи дустар, агакъзава са-са кам,
Гъар камуни кутазва захъ руьгъ - илгъам!

Мурадар хъиз гъар жуьре я камарни,
«Цар кхъейла алахьда зи цаварни»!

Квахьна фида рикIин тIалар, дакIунар,
Звер кваз къведа мецел гафар, рахунар.

Яшдин винел хтайла яш жез рехи
Экъуьнарни жезва яваш, тIул-пехъи...

Сад ви кьили, садни рикIи кIвалахда
Виликан хъиз вахъ руьгъ кутаз алахьда.

-Агалкъунар хъурай, шаир, вилик физ!

Шиирар ви илифрай чал эквер хъиз!

2009

ЧИ САЛЕГЪ

(Кчанрин хуьруьн кьил Салегъ Агъамиров рягъметдиз фейила)

Кчанрин хуьр бине яз,
ТIвар сейли тир виневаз.
Хатур кIандай виридаз
ВикIегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ.

Гъуьрмет авай хуьрени,
Къимет авай къецени,
Мецел верцIи, вич къени
ВикIегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ.

Хийир-шиир чидай тир,
Мел-мехъерик фидай тир,
Мукъва-къили хуьдай тир,
ВикIегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ.

Къадир Аллагъ, вучна, вуч?
Гуьнед хурал уна пуч...

Хайибуруз хъана гуч...
Виклегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ.

Пашманарна кланибур,
Йикъа туна хайибур,
Аллагъ, вавай чаз сабур!
Виклегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ.

Теснифна за шиир ваз
Михъи мурад риклеваз:
-Гъвечи Салегъ хъхъуй чаз!-
Виклегъ хва тир чи Салегъ,
Чи кавха тир чи Салегъ!..

04.09.2009

АЦУКЪНА ЗУН

Ацукъна зун шиир кхъиз столдихъ,
Гъиле къелем, вилик чарар лацу тир.
Секин утагъ, папрус гъиле, чай вилик.
Са легъзеда яргъал фена зи фикир...

Сад лагъана жузунри заз гана сас:
-Квекай кхъин? Нихъай кхъин? Низ кхъин?
Я сад Аллагъ! Амагъа чахъ клелир кас
Хайи члалаз къимет гудай?-Чиз кхъин!

Стхаяр зи патан члалал хъанва шад:
Сад туъркидал, сад урусдал клелек ква.
Хайи члалал клелдай ксар вишдай сад!
Стхаяр зи «патанбурун» мелек ква!..

2010

РАСИМ ГЪАЖИДИЗ

Хабар чулава
Агакъна чав
Теспача:
-Кхъираг чи
Расим Гъажи
Амача!
Сад са запаб-
Шумуд ктаб
Кхъей хва!
ГъикI тван сура-
Чулава фура
Ифей хва!
Чи тарихар,
Пад-къерехар къатай хва!
«МенцIекдаз» туьш
«Чехидаз» хуш
Татай хва!
Халкъдин дердер,
Веревирдер
Ялай хва!
Гуьлуьшан рехъ
Аквадай экв
Къалай хва!
Цийи стил
Кхъираг!
Прозадин
Экуь Рагъ!
Лезги халкъдин
«Цийи мах»!
Ахъей гуьлуьв
Агакъай,
ПудкъанцIудава
Тагакъай
Вичин рехъ таз
Алакъай-
Аферин ваз, аферин!
Гила ксус архайин!
2010

АФЕРИН

ЭчІехуърйй акъатна вун,
Элдин рикІе хупІ гъатна вун.
Мурад я ви халкъ шадарун.
Аферин ваз, аферин!
Чи Асефаз, аферин!

Чи манияр тІаратІай хва,
Лезги гъезел хкатІай хва,
Вилик-къилик акатай хва,
Аферин ваз, аферин!
Чи Асефаз, аферин!

Вал Муьшкуърви гъейран я къе,
Ава лугъуз вун чи кІвенкІве,
Ватан хуьнин четин рекъе,
Аферин ваз, аферин!
Чи Асефаз, аферин!

2010

КЪАЗИХАНАН ХТУЛ

Чи «Уьмуърдин легъзеяр»⁴⁴ на гъисабна,
КІватІна абур, бегъем чІагай ктабна,
Гагъ марфариз, гагъ гарариз на табна,
Яр-дустуни къе лугъузва са сивяй:
-«ТІвар»⁴⁵ барка хъуй, Видади, ваз рикІивай!

Тарифзава чи къве халкъдин галкІаяр,
Ахкуна хъиз чуьнуьх хъанвай гъалкъаяр,
Къвазвачни хупІ гъар патахъай баркаяр...
Яр-дустуни къе лугъузва са сивяй:
-«ТІвар» барка хъуй, Видади, ваз рикІивай!

Ви къилихар гъа ви рикІ хъиз михъида,
Ви къатІунив чІехи гъуърмет гигада,
Ви къелемдиз ганва къимет ЧІехида!
Яр-дустуни къе лугъузва са сивяй:
-«ТІвар» барка хъуй, Видади, ваз рикІивай!

2010

БУБАД ХВА

«Чал чатунихъ маса гумир», гумир гъа,
Чун хуъзавай яракъ я чал, бубад хва.
«Гъилевайди цаз алайдай къамир» гъа,
Ам ви гъиле цалцлам са твал ,бубад хва.

«Гъич санални къил агъузна къамир» на,
«Къил элкъурдай миже хъвамир», хъвамир на,
«Патанд жувал хъурез тамир», тамир на,
«Чирвилерин хъухъ вун тлакIал», бубад хва.

«Хайи диге чандилайни клани хъухъ»,
«Жуван намус тандилайни вине хуъхъ»,
«Уъмуър тирвал жуван фу неъ, ядни хъухъ»
Агъуз къамир на хайи кIвал, бубад хва.

Ашукъ хъухъ вун чи бубайрин гафарал,
КIела-кхъихъ жуван хайи хафарал.
ИкI хъайитIа хкаж жеда цаварал!
-Гъахъ гафариз гъинва суал, бубад хва?..

2010

БУБАЙРИН ГАФАР

Хъсан гафар авайди я бубайриз:
«Чехи ксар чехи хуърйя акъатда!»
«РикIиз дакланд вилин къеняй акъатда!»
«КъацIай хъипер рагъул виряй акъатда!»

Хъсан гафар авайди я бубайриз:
«Кукра къеняй недайди я иер ич!»
БембецIдиз вич акъатай къаб къабул жеч!»
«Игит ксар садрахъ рекъид-кичIед виш!»

Хъсан гафар авайди я бубайриз-
Абур гъетер-эква кълурдай балайриз!
Абур маяк-рехъ кълурдай балайриз!
Хъсан гафар авайди я бубайриз...

2008

ЩИЙИ КЪАВУМРИЗ

Я руш гана, я свас гъана
Сада-садаз «Эхь» лагъана.
Къавурмадин ни алахъна
Жедайбур хъуй къавумар чи!
Гъар вядеда хъуьрез - рахаз,
Мукъвал-мукъвал хабарар къаз.
Суфрадал фу гьалалдаказ
Недайбур хъуй къавумар чи!
Къавумвилер тIарам хъурай,
Жегъил хзан мягкем хъурай,
Муьшкуьрвиди икI лугъурай:
«Къадайбур хъуй къавумар чи!»
2008

РУХВАЙРИЗ

Гъар са касдихъ ава Ватан-
Ам хайи муг рикIиз масан!
Такабур тIвар хъанва залам
Лезги чилин, рухваяр зи!

Куьн Тарихдин гъахъ гелера,
Чи пун-дугул хъсан чира,
Дуьня тирвал ая шира,
ЯтIан четин, рухваяр зи.

Жемир усал садалайни,
Куьн куь чилел хъухъ агъайни,
Мецел алаз лезги мани,
Вирт къван ширин, рухваяр зи.

Буржи жуван яхъ кIевелай,
Жуван намус хуьх бинедай.
Дидед лагъай верцIи лайлай
Квез хъурай кьин, рухваяр зи!

Гъар са чIавуз хуьдай Ватан-
Адан рекъе эцигдай чан

Пакамандин сихилар зи!
Муьшкуьрвидин гафар веси,
Амукьрай квез рухварь зи.

ЧАН САГЪ ХЪУРАЙ

Фад-фад закай хабар къадай,
Фагьум хци, акьул дегьрин
Ватандин пар кIула авай
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

Зи шад юкьуз «алахьда» куьн,
Пашман йикьак акахьда куьн,
Гьил яргийиз кутадай къуьн,
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

Бегьрам, Медет, Шейхни Камран,
Видадияр, садни Элхан,
Фейзи, Арбен, мадни Ризван-
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

Алирзадин гьахъ я гафар:
«Чаз де-бади гуда арха,
Жува къада ярар-дустар».
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

Дустар галаз хуш жеда ваз,
КIвегьни фу тIуьн нуш жеда ваз,
Дердер тапрак буш жеда ваз,
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

Муьшкуьрвидин рикI я михьи,
Гуз гьазур я чан куь рекье,
Экуь йикьал гьидай Диге,
Чан сагъ хьурай зи дустарин!

2008

ЧИ БЕГЪРАМ46

Чун, ви дустар,
Гзаф я шад.
Хъанва лугъуз
Пудра къад.
Чи рикІера
Ава мурад:
-Акурай ваз
Вишни къад!
Тандал тІарам,
Кефер хуррам,
Рахун цІалцІам
Чи Бегърам!
Диде чІалаз
Гъуърмет авай,
Хайи чилиз
Дикъет авай,
РикІ даима
Ахъа тир,
Гъил даима
Заха тир,
Сихил кІани,
Къилих къени,
Вич медени
Чи Бегърам!
Чи Бегърам!

2011

ХЪУЪРУЪН ХЪУРАЙ КІУФАЛ КУЪ

ЕЗНЕДИЗ

Къад йисалай я виниз
Вакай езне хъана чаз.
Хесет залан, туькъуьл мез-
Залай са кам яргъа къваз.

Де, лагъ, за вуч авунай?
Терс гуьзетиз жемир вун.
Къисметар я гъуцарвай-
Зав гъуьжетиз жемир вун.

Заргар хътин къени руш,
Гъелетна за гана ваз.
Къекъвемир зи геле вун,
Бес я, гада, динж акъваз!

АцІанвай рикІ шаирдин
Валлагъ, са къуз пад жеда.
Салам - калам атІана
Яб секин яз шад жеда!

2008

«ХВА»

Чанда аваз чІехи къастар,
Пис крарин бегъем устІар,
ТІвар за адан къадач, дустар-
КІвачин кІаник накъв хътин, «Хва».

Чинилай вич акваз фагъир,
Хатур-гъуьрмет алакъ тийир,
Яр-дустунин къадир течир-
Муьрхъ къунавай ракъ хътин, «хва».

Унверситет кІел авуна

Вад йисанди ирид суна.
(Севрен шараг хъиз ксана),
ВакІан лидал макъ хътин «Хва».

Коллективда тушиз «залан»,
Гъараярда авачиз ван.
Гъар акатай ламраз палан-
Алат тийир къакъ хътин «Хва».

КІан хъана заз-Муъшкуървидиз
Алакьдай са куъмек ийиз.
Мад вуч лугъун ваз-езнедиз?
Ван текъведай санкъ хътин «Хва»...

2008

ФАЙДА АВАЧ

КІелдай чІавуз за мектебда
Ктаб-дафтар авай тир.
Цилерикай цвайи чанта
Чи далудал алай тир...

Дегиш хъанва девир къе чаз:
Чанта амач далудал.
Квахъна физва акваз-такваз
КІел авуниз къарувал.

Компютерди гузва тарсар,
Муалим хъанва артухан.
Къе аялри ийиз фурсар,
Вахт рекъизва нагъахъан.

Ктаб гъиле къазамай туш,
Гъилеллайди телефон я.
КІантІа гада, кІандатІа руш
Рахаз ава Азерфондай.

Яраб вучиз хъанватІа икІ?
Жаваб авач и жузуниз.
Министр вич хъанва гъарикІ,
Алимарни къил къакъбудиз...

Диплом гвайбур гъар камунал-
Вакансия вич дефицит!
Зеведишри тагуз мажал
КІватІ ийизва дашбаш-ришвет...

Гъавиляй, эхъ, «къацІай фяле»
Гзаф хъанва къе «базардихъ»
Чи мадарат цава-чиле,
Диплом гвайбур рикІ сузадихъ...

2008

БАЯДАР

Гъар атайла гатфар бере
АцІуда чи къавун чІере.
Квахъ техквернихъ вун-багъавал!
Ша, къал твамир кІвале, хуъре.

Ценцик къай кваз зул атана,
Кесиб чандиз фул атана.
Накъ зи капун къен квазавай-
Къе гъа гъилиз пул атана.

Килигдайла дакІардай зун,
Акуна заз учирда вун.
-Я стхаяр, хъанва четин
Банкоматдай мажиб вахчун!

Румка гъиле гъатай чІавуз
Аслан жеда валай ажуз.
Пиянвилер алахъайла
Папан вилик-къил виняйгъуз.

Вун а пата, зун и пата,
Хъуъремир зал: я вун тарта,
Ватандал фу къит я лугъуз.
Зи яр ава Урусатда.

Зунни вунни юлдашар,
Чантадавай машмашар.
Чаз кукІунар герек туш-
Санал кІватІин дашбашар.

Цифер кьилел михьи гьава,
Лекьерин луж кьакьан цава.
Путин - Медвед са ксар я
Везифаяр дегишнавай.

Каспи гьуьлуьк кье гала фурс,
Пай тежезмай юкьвай агьуз.
Гьутарал физ тІимил амай
Къазах, туьркмен, фарсни урус.

АСШ-дин пул я доллар
Дуьняда тваз фад-фад кьалар.
Гагь дакІваниз, гагьни элекь,
Кстах яни жедай гьалар?..

Саддам Гьусейн, кими Гьуьсейн,
Дам кими тир семе Гьуьсейн.
Жорж Буша ваз инад кьуна
Суну квачир жими Гьуьсейн...

2008

МАНКЪУРТ ХЬУНИЗ АМА СА КАМ...

Са небгетди авуна хер
Кье зи рикІел хенжелди хьиз.
-Лезги газет кхьихь!- лугьун
Багна кьуна, женжелди хьиз

Лагъана заз: - Я стха, вун
Нагъахъан икI жемир актив!
Чахъ, лезгийрихъ, вуч хъайид я?
Вуч авайди, вуч жерид я?..
Авач чIалахъ са перспектив!
ГъакI хъайила ягъамир къув,
Нагъахъан икI чIадгъунмир жув!
Чахъ, лезгийрихъ хъанач девлет,
Чаз акур туш ацIай сервет.
ГъакI хъайила, ктаб-газет
КIела вуна чара чIалал:
Ингилисдал, мад урусдал...
Туърк чIалазни хъурай гъевес,
Лезги чIала «къазва нефес»!-
Амукъна зун атIана пагъ:
-Кукра къеняй незва, Аллагъ!
Акбул квахъиз ама са кам,
Чакай манкъурт жезва тамам...
Гъикъван хъурай ихътин гъалар?
Тумуна къакъ-къама ялар!..

2008

АЯ НУШ

-Багъа гузва ктабар!-
Хуъруьнвиар шезва зи.
Къимет акваз татабар
Хуъруьнвиар жезва зи.

Жузазва за: - Я мирес,
Вад манатдихъ къвезва вуч?
-Пуьнни галаз са шуьше!
ГихлинцIарна ая нуш!..

2008

(Хъивегъунал рикІ алай са жегъилдиз бубадин мецелай)

Хайибуруз дертни ифин:
Акваз-такваз хва «гъиляй фин»!
Рехъ квадарна «гъуьле гъахъин»!
Хатур –гъуьрмет вацІув гана...

Гъарай-эллер, лагъ, за вучин?
Куьчедай фир амачиз чин...
Жув «авайла вире буржин»
Хва кефина! Эрекъ хъвана...

«Илифзава» полис варцел,
Миллет хъуьрез миxъи тІварцел.
-Мус ацІурай, де лагъ, ви «цел»?
Бубад бармак виле туна...

Зи чан гъайиф кузвай къуруз,
Зи зегъметар физвай фуруз.
Ваз хзандин къадир, лагъ, мус
Жедайди я фагъум гана?..

Зи шартІ я им: - Ая туба!
-Мад хъвазмач, - лагъ, «зегъер зурба».
ИкІ тахъайтІа:- Амач буба!
ЭкъечІ кІваляй хзан къуна...

Вахъ куматІа са кІус инсаф,
Хъуьруьрмир чал ктІай-чилаф!
АкъатайтІан ви сивиз каф,
Яб хгудач за кис хъана...

За, бубади, лагъай чІалар
Тахъурай, хва, рикІин тІалар.
Дегишарна жуван гъалар
Рекъив хъша илис хъана...

2008

РИШВЕТБАЗАР

Я миллетдиз,
Я девлетдиз
Тагуз хийир
Чат кепекдин.
Гъарам жакъваз,
Тиш вине къаз,
Фурсар ийиз
Къекъведа куън.
Алкъанаваз
Шуквал хътин
Бедендал чи...
Ришветбазар.

Къиле акъул
Авайдани,
Къилихъ рехне
Галайдани,
Жибин са гъал
Ацгайдани,
Велед кашал
Алайдани-
Вугуз ришвет
Ийиз «гъуърмет»
Дакурда куън...
Ришветбазар.

Гъавиляй, дуст,
Кесиб ксар
Хъанва ажуз.
Вилиз таквар
Проблемар
Гзаф хъанваз...
Закон къуру
Са гаф хъанваз,
Кар макъамдал
Татаб хъанваз...
Акурла куън...
Ришветбазар.

Гъар камунал
Ришвет вугуз
Чна чгуруз

Вердишнава.
ГъакІ хъайила
КІватІиз пулар,
Къизил вуча?
Гимишни гва...
Хъанваз дустар
Галай фурсар
Алай къве чин...
Ришветбазар.

Фагъум це кван,
Чан миресар:
-Гъиняй хъанва
Вилла, дача,
Мерседесар?
Иви хъвазвай
И «пехъериз»?
НекІед вире
Чеб эхъуъриз.
Кесиб кутаз
КІурук вичин...
Ришветбазар.

Аллагъ рикІел
Аламачиз,
Инсаф, муървет,
Ягъ гумачиз...
Гъил ичІидаз
Лугъуз-Чых гет!
Пул гвайидаз:
-Жеда гъелбет!
Я къей небгет
Им яни куъ
Менталитет?..
Ришветбазар.

Югъ нисинлай
Акур ксар.
Рагъ рагъданихъ
Акьур ксар.
Какур ксар
Квезни са югъ
Алукьда гъа!
КІар юрфарихъ
Галукьда гъа!
Къахрагъ тежез

Амуьда гьа!...
Ришветбазар...

2009

ГЪАЙИФ

Чинал хъпи ранг алаз
Къве кас физва гар галаз.
Винидихъ чи кІвалерлай,
Звер элкъуьриз кІвачерлай.
...Гъатна геле, гъатна зун
КъетІна хъиз «секрет» чирун...
Агакъна чун са кІвалихъ
РакІар-дакІар ахъа гъикІ!
КІвалин иес там гъазур:
Румка гъиле, садни «зур»!47
Къабулзавай пахмелар,
Къил пад жезвай «къегъалар»...
Са « ступка» хъун кумаз
Ахкъалтна мад ярни-лаз.
Хтана чІал, кІуфал хъвер,
Чандиз аман, кІвачихъ звер!
Дустар къулухъ элкъвена,
Шад ихтилат «куькІвена»...
Са зун ама килигиз,
Дердинихъ дерт гилигиз:
-Бес тушни лагъ, къугъунар,
Мийир чи рикІ сугъулар!..
Язух тушни балайрин,
Куь рехъ хуьзвай сунайрин?!
Гъайиф дустар-куьн гъайиф,
Уьмуьр бада фин, гъайиф!

2009

ГЪИКИ ВИЛИК ФИЗВА ЛЕЗГИ ЧІАЛ?

(Байрам Селимован шира Асият фагъумдаваз)

Куъреви:

Урусни туърк саймишайла
Чи радной чІал жезва развит.
Дагъи ксар Куъредай я:
-Кто такой Байрам, Забит?..

Келлеви:

Чун шад я кье азад хъана,
Ана дили йуъксекдаваз.
Чун азери миллет хъана,
Лезги дили герекзамач!..

Куъреви:

Куън-лезгияр парниковы,
Чун лагъайтІа культурныйя!
«Огълы», «къизи» паспортара,
Разве не так: субут ая!..

Келлеви:

Ша, луюкІуъна аваз инсаф,
Туърк гафар цвев-чалай гзаф:
«Башламиша», «ахтармиша»,
«Истемиша», «аннамиша»...

Автор:

Шумуд йис я шира шиир кхъена:
Дегиш хъанвай затІни авач, туъквена.
Кеферпата чахъ симбиоз чІал ава,
Къибледихъни - рикІин къене тІал ава...

Жуван гафар гвадарна хъиз къасухдай
Патанбуруз кІуф гузавай лезгияр!..
Чун къуншийри кваз къазава язухдай,
Къве патани чІух жезавай, лезгияр!..

2009

ГЪИЛЕЛ АЛАЗ ТЕСПЕГЪАР

Гъилел алаз теспегъар
Кимел тек са къуъзуъ кас:
-ГъикІ я, хтул, «успехар»?-
Амукъна зун хъана лас...

КъацІанва, дуст, масан чІал,
Тарихра гъич тахъай хъиз.
Сиве гъатна патан чІал,
Хайид акваз тахай хъиз...

2010

ТІАЛАБУН

Ибадат халади тІалабна завай:
-Итимвал хкаждай са шиир кхъихъ!
Усал яз тухузвай, тІвар къацІурзавай
ЛаматІрин рикІериз цаз шиир кхъихъ!

-Ухшар туш сакІани итимдиз кифер,
Спелрин чкадал тІегъ хътин тІехвер.
Са япухъ япагъан, сивел тапан хъвер-
КъатІана зи айгъам, дуъз фикир кхъихъ!

Дишегълид ақунар къазва итимри,
Дишегълид рахунар къазва итимри.
Дишегълид къин къунар къазва итимри,
-Лагъ, вучиз жезва икІ?- Себеб -сир кхъихъ!

Аллагъди халкънава къве жуъре инсан:
Гъар садаз вичин тІул, вичин тІвар масан!
Рекъелай алатиз кІвачевай «пацан»
Дуъз рекъел хкидай эликсир кхъихъ!

2010

« АКЪАЖУНАР »

Суомида, вич чаз ярғал,
Са акъажун фена кылиз:
Папар жуван кьуна кьамал
Гъуълер звердай гъуълуьн кьерез!

Бахтавар тир жегьил ксар
Чпин кьелечІ папар кьуна.
Гъекъ дабандай физ гъуъл-ксар
Виш килодин «Папар» кьуна.

Ингье, гъалиб хъана хизан
Виридалай фад агакьай.
Заланвиле «викІегъ папан»
МуркуцІ48 гана рекьидай «цІай»!..
2010

КЪИСА

Ингье, физва рехъди Гъажи...
Атана йиф, хъана мичІи.
Илифна ам са хизандал-
Хесет-кылих са хъсандал.
Ихтилатар са кылихъай:
Гъам патахъай, гъам хуьруьхъай...
Садлагъана галукъна сес:
-Пуьна гатаз? Гатана нез?

-Меслят вид, я чан итим!-
Жаваб гана папа бегъем.
Хванахвадин аватна рикІ:
-Гатазва жал? Зун вучиз, гьикІ?..

ГьикІ ийин за жув саламат,
Такун патал къл-кыямат?-
-Фад суфра гъваш, акая, паб,
Шешелни гъваш авай кІараб!-

Гъажидилай алахъна гар:

-Гъар хизандихъ вичин икърар!-
Санхъай гъуьлуь, санхъай папа
Акьурна кIар шешелд пагва.

Себни гузвай акатайвал,
Са не ятIа акьадайвал...
ЦIай къейила мецин, рикIин,
КIватIна вири, хъана секин.

Ахпа суфра ацIана мад:
Недай-хъвадай алай гъар затI!
Сифте «бисмил», ахпа «элгъем»,
Авуна хъиз, тIуьна бегъем...

Хванахади жузуна фад:
-Им вуч къал тир, вуч къиямат? -
-А шешел тир и папан гъуьл,
Мискъи кас тир, чуькъвенвай гъил!

КIватIдай касди къизилни мал,
Хизан туна чуькъвена къвал...
Вяде хъана: къена а кас,
Заз хъана паб талакъдихъ кваз.

Гила чна кефер чIугваз,
Йикъа пудра «кIараб гатаз»...
Бубайрихъ чи ава мисал:
(Гъар са касдиз рикIяй масан!)

«Ксайдан пай туна кIанда,
Хъелайдан пай тIуьна кIанда!»
Гила, стха, за лугъун гаф:
-Аллагъсуздаз мийир инсаф!

Мискъидай на пад акъуда,
Чуькъвей касдин рад акъуда!..
Гъажи фена лап хиялриз:
-Вуч гаф ава гъахъ мисалриз!..

2010

ТІВЕТІЕР КЪВЕЗВА СУФРАДАЛ ЗИ

Элкъвез тІветІер суфрадал зи,
Къвез ацукъиз тІегъзава.
Чеб дакІанриз, рикІ туькъуьлриз,
Лув юзуриз-мергъзава.

Аллагъ, вуна куьз халкънава
И чепелар дуьнядал?
Абрун хийир-зиян вуч я,
Ракъуриз икІ суфрадал?..

ТІветІер къвезва суфрадал зи,
АлкІизва лап чинални!..

2010

КЪВЕДНИ КЪИЙ

ТІветІре кІвалер къацІурда,
ВетІре япар «ацІурда»...
ГъакІ хъайила лугъузва:
-ТІветІни къий,
ВетІни къий!
РикІиз дакІан
Къведни къий!

2010

ГУМИР СТХА

Бакудай къвез «хахайри»
Лезги чилер къачузва.
Пул пара квай «квасайри»
Чпиз хуьрер къачузва.

За квез са сир ахъайда:
Вичихъ ламни тахъайда
Иномарка гъалзава,
Вичин къилиз ялзава.

Зи къуншиди вичин хва
Аскердикай хкудна.
Са масада гъвечи хва
Туърмедикай къакъудна.

Гъинай ятІа и тІакъат?
Нин патай я и савкъат?
Чидай ксар гъич авач.
Гудай жаваб вич авач.

Чпин кІуфал алаз хъвер
Хуъруьнвиар шад я къе.
Чил маса гуз «гъавайи»
Гъукуматди пай гайи.

И кІвалахар акуна
Шаирдивай хъанач эх.
КІалханни туьд дакІуна
РикІел-мецел хъана пих:

-Гумир, стха, гумир чил
АтІумир на жуван гъил.
Чилер маса гайитІа,
Накъвар гъиляй акъатда!

Жеда вахъай къвекъвераг,
Жуван чилел перпелаг.
Жеда вахъай ажеб лукІ!
Зи гъавурда вун акъукъ!

ЯРГУН ЯНИ, ГЪЕЗРЕ ЯНИ?..

(Халкъдин мани фикирдаваз)

Сифте Гулгъан, ахпа Яргун, гила Гъезре,
Са пад тамар, са пад багълар, са пад мезре.
«ХъивецІ» я ви виридлайни дегърин дере...
Яргун яни, Гъезре яни? Ви тІвар вуч я, лагъ!
Хуьрел къве тІвар хъун-керемат! Аман сад Аллагъ!

Тарихар я алатнавай агъзур йисар:
ТІуш гана ваз гъар атайда ийиз фурсар:
Фарсни араб, хузни мугъул, мад урусар...
Яргун яни, Гъезре яни? Ви тІвар вуч я, лагъ!
Хуьрел къве тІвар хъун-мусибат! Аман сад Аллагъ!

Гзаф хъанай вахъ рухваяр къалурай гъунар,
ТІварцІи абрун чІагурнава Тарихдин чинар!
Гилан несил, машаллагъ хъуй, Цайлапанар!
Яргун яни, Гъезре яни? Ви тІвар вуч я, лагъ!
Хуьрел къве тІвар хъун-«берекат»! Аман сад Аллагъ!

2008

ХТУРАЙ

Са вахтарин игитар
Гила хъанва ичІи тІвар.
Къанни ругуд комиссар
Авунва къе сурувай
Кутуна хъиз сура къай...
-Сурухъ куьз ктадзава?
Ширишар алтадзава?
Де, лагъ, низ мкатзавай?..49
Мийир куьне гъелетар,
Сурухъ галаз гъуьжетар!..
Халкъар гъарнихъ чукІурай,
Сад-садахъ кваз кукІурай,
Совет власт чукурай...
Девир чІуру авур чаз
Лянет хъурай гъар садаз!

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşürvi)

“Poetik toplu”

Урус кье чаз «душман» я
Ингилисрин девран я...
Куьлуь халкьар пашман я:
Жергедикай хкатна,
КІвачик-кІурук акатна...
...Хьийидайвал рикІер шад,
Тенедайвал сада - сад-
Мус хкведа а кас мад?
Ахкурай чаз шад са югь!
Хтурай чаз фад а югь!

2009

БАЗАР ХЪАНВА

Базар хъанва багъади-
Хук ацІура гъвадив...

2008

ТУЪРКУЪНИЗ ВИЧИН ЧІАЛ

-Туъркуъниз вичин чІал кІани я, кІани!
А чІалал рахунар-налагь са мани!

М. Шагърияр

-Лезгидиз вичин чІал вучиз я дакІан?
А чІалал рахазмач-налагь мармард къван!..

В. Муьшкуьрви

2009

ПАРОДИЯЯР

ЗАБИТ РИЗВАНОВАН «ЯРГЪИ РУШ» ШИИРДИЗ:

Агъ зи Яргъи руш, агъзур ранг алаз
Вучиз вилерай хъвериз къвазда вун...

Агъ зи яргъи руш, вучиз вилериз
Агъзур ранг ягъаз звериз къвазда вун.
Вилик фейила: «Момент» клей хъиз
АлкИда вун зал, хъвериз къвазда вун.
Белки ашукъ я вун зи жибиндал.
Белкини пулунихъ къаних пехъ я вун?
Белки гъа вун хътин «мудни» гадайри
Селледив ягъай яру хъвехъ я вун?!

АЗИЗ АЛЕМАН «ИМ ГЪИ ВАХТ Я?» ШИИРДИЗ:

Амма гатфар ава лезги хуърера:
Октябрди ганва гъардан рикИиз чим...

Азиз муалим, амач гатфар ваз акур,
Хуър чкИизва, экверни лап зайиф я.
Беден зарул, чинин рангар атІанва,
«Къе-пака я», ширин чандин гъайиф я...

АРБЕН КЪАРДАШАН «ТІВАР АЛАЧИР ШИИРДИЗ»:

Зун гадарна катна зи шив
Ханва зи кІвач рекъин юкъвал...

Зи дуст Арбен, балкІан хъсан вердиша,
Жув гадарна, кІвачни къецІи тежервал.

Vaqif Naciğayev (Vaqif Müşkürevi)

“Poetik toplu”

Жез хъайитІан гъарай мийир нагъакъан,
Чи дeрeдa яб гудайди ама жал?!
Йифекай хъанва яргъан гафарин
ТипІрен мани хъсан я лагъ датІана.
Им адет я, кьил ахъа тир балкІанди
ГъакІ чамарда, иеси кІурук кутуна.

ФЕЙЗУДДИН НАГЪИЕВАН «ТАКВАН» ШИИРДИЗ:

Ахлад, стха, хуьруьз ахлад,
Ахлад гъатай улакьдаваз...

Ахлад, стха, хуьруьз ахлад,
Якни, чІемни, шур хкваш чаз.
Картуф, келем, кІуь афнияр-
Вуч гъатайтІан бул хкваш чаз.
Вуна диде алцура:
-Хци машин гъанава,- лагъ.
-Машиндаваз хквезвай тир,-
Бензин багъа хъанава, - лагъ.

СЕДАКЪЕТ КЕРИМОВАДИН «АМУКЪДАЙДИ КЪВЕ ЦІАР Я» ШИИРДИЗ

ЦІун пепе хъиз гъалч хъайитІан цІаярал,
Шаирдилай амукьдайди къве цІар я...

Хкаж жемир вун дагъларал, кьваларал,
ЦІун пепе хъиз гъалч жемир вун цІаярал.
«Игит фейтІан, амукьдайд я михьи тІвар!»
ГъакІ хъайила ашукь жемир цІарарал...

МУЪЗЕФФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЭЙ ЛЕЗГИЯР»

ШИИРДИЗ:

- Эй лезгияр, камаллу хьухь-
Асул инсан хьун патал...

- Эй лезгияр, камаллу хьухь,-
«Девирдин дам» кьун патал!
- Эй лезгияр, акьуллу хьухь,
Тандал пекер хьун патал!
Куь хвахина хьран фу хьуй,
Целцин ниси – тӀуьн патал!
Куь суфрадал самогон хьуй,
«Дустарихь» кваз хьун патал!

МУЪЗЕФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЖУВАН ЖИГЪИР»

ШИИРДИЗ

Жуван жигъир жагъизвач заз
Им яни зи гележек...

Жуван жигъир жагъурдай хва,
Жагъанан ваз гележек?
Жуваз чуьнгуьр илигдай хва,
Авани ваз тезенаг?

Чи аямдин чӀиричӀари
Чуькьуьзва чун из гьелек!
Гъавиляй вун хьанва яхун-
Кьуд кӀарабдин са жендек!

Ш. ЮСУФОВАН «ХЪВАДАЧНИ?» ШИИРДИЗ:

Заз сабур гуз, на куьз хъвазва, лугъурбур,
Бес са хъвадай кар хъайила, хъвадачни...

- Эй чӀехиди, ваз ни хъвамир лугъузва?!
Кеф къарагъай чӀав хъайила- Хьухь жуваз!
На яб гумир пехилбурун гафариз:
Эрекь гъатай кӀвал хъайила?- Хьухь жуваз!

Ви шиирар шира я чи арада:
Ви «Муштулух» агакнава парадал.
Ви «Хъвадачни» тІварцихъ янва чарадан?!
Къилин тІалар къал хъайила- Хъухъ жуваз...

ИСМАИЛ ТІИГЪИРЖАЛВИДИН «ЗИ ХАЙИ ХУЪР» ШИИРДИЗ:

Векъер ягъиз, малар хуъдай инсанар
Къери хъанва, тІимил хъанва, хайи хуър...

-Эй Исмаил, фикир мийир икІ дерин.
Малар хуънай вуч гъатзава гъиле ви?
Гвенар гвена, салар цана гъекъ алаз,
Де са лагъ кван: ацІузвани киле ви?
Девир дегиш, инсан дегиш хъанва къе:
Хуъруън кІвалах усал хъанва гъар сана.
Халкъ чкІанва алвер ийиз дуънядиз,-
Вири уях, - са вун ама ксана!..

ИСМАИЛ ТІИГЪИРЖАЛВИДИН «ТАВАТ» ШИИРДИЗ

Гъикъван тада на зун сефил,
Акун са мурад я, тават...

Вуч хъсан я такуна ваз
Чи девирдин «Назханумар»!
Пашман жеда гъар акур кас
Чи девирдин «Цазханумар»!

Кутуг тейир парфюм я чин,
АлкІай шалвар тандал вичин.
Чидач рахаз ширин-ширин-
ГъакІ я гилан «Касханумар»!

Чуткьу-фите чизавай туш,
Гуьруьшдиз гьич физавай туш.
Телефондай жедай таниш-
«Къиб» галачир «Лазханумар».

Муьшкуьрвидихъ ава дердер,
РикI ифена кхьей бейтер.
Къвекъвезавай цава вилер
Низ кIанда ахквас «ханумар»?

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «АМА ЗУН» ШИИРДИЗ:

Заз акI хъанай, зари яз рикI шад жеди...
Ярар-дустар захъ садакай вад жеди...

-Дуст кас, Бегълул, вун муалим я кIелнавай
Гьи девирда зари хъанай къиметдал?
Етим Эмин, Къуьчхуьр Саид, Сулейман,
Шумудни сад, ни хкажнай гъурметдал?..
«Гъурметлу кас», «къиметлу кас» хьун патал,
Халкъ алцурдай «бизнесмен» хьухъ вядеда.
«Сим-сим» рахуй, доллар къугъуй ви гъапал,
Заривили гудач ваз фу къасусдай!

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «ВУЧ ЖЕДАТIА» ШИИРДИЗ

Гъар са нямет тIуьна чандиз ая нуш,
Ништа пака дуьняда вуч жедатIа...

Стха Бегълул, дуьня жезва какахъай,
Тади галаз неъ няметар-ая нуш!
Йикъар мичIи, йифер экуь-алахъай,
Дуьня дегиш жедайвал я чарасуз!

Дуьняд гъалар виликзамаз лугъур кас
Валай вилик мад хъайид я - тIвар Мишел!51
Крар жуван фадвилелди ая хас,
АлакьдатIа: ацIура хук мичIна вил!

ГУЪЛБЕС АСЛАНХАНОВАДИН «ТЕСНИФДА ЗА» ШИИРДИЗ

Зун гафунлай алат тейир,
Лезги руш я, лезги руш!..

-Гуълбес ханум, ваз гьалал я
Дидед гайи верци нек!
Ви пакаман жагь-жалал я
Кьилел алаз даим экв!

Вун чи гьед я: Алад вилик,
Югьди-йифди алахъа!
-Лекьерин чIал виридлай дегь!-
Ая вири чIалахъар!

Вун гафунлай алат тейир
Гъа на лагъай лезги руш!
Зун, Муьшкуьрви, галат тейиз
Тарифардай лезги руш!

АГЪАРЗА МУЧУГЪВИДИН «ВУЧИЗ РЕХИ Я» ШИИРДИЗ

Са чIавузни хъсанвилер квадармир,
Гъахъ паталди рахаз хьурай пIуззарар...

Я Мучугъви, квадар мийир хъсанвал,
Гъахъ паталди ви мез рахуй тушиз лал.
Амма рикIел хвена кIанда зи гафар:
АтIудайд я лапI-лапI ийир пIуззарар...

Римма ГЪАЖИМУРАДОВАДИН ШИИРРИЗ

...РикIи гьикъван эверна ваз ийиз цIвагъ...

(«РикIелламан»)

КъанницIуд йис! Са игитдин уьмуьр я:
ЦIугъар бес я, жув секин яхъ, шемир яр.
Гилад хъайтIан на рикIи-рикI немир яр...
РикIивайни на эвернай, лагъ, икъван?
Шукурар гъваш, гил хъайитIан хъанва ван!..

Заз а чIавуз зи кIаниди авазвай,
За кеф чIугъаз, вун текдаказ къуразвай.
Вун ви хуьре, зун патарихъ галазвай...
РикIивайни на эвернай, лагъ, икъван?
Шукурар гъваш, геж хъайитIан хъанва ван!..

...Са къуш я зун муг авачир, куьчери,
Зи мурадар зулун пеш хъиз кIвачерик...

(«ЗУН ДУЪНЯДИН АЯЛЗАМАЙ ВЕЛЕД Я...»)

Ви гъарикIвал квахъна фида мукъвара,
Лекърен шараг амуькдаи туш мукварал!
Зулун пешер элкъведа, руш, пуларал,
Фадвилелди кIватIа абур, агагъа!
Агата зав, алахърай цав, авагъа!

Ифей къве рикI агатайла-баядар,
Уьмуьр верцIи, цуькведава мурадар.
«Чулав йикъар» авуна хъиз гагъадар
РекIуьнда чун цIукI хъиз къула, къарагъа!
Агата зав, алахърай цав, авагъа!

ТIакъат амач зи чанда,
Ялгъуз тар хъиз тек я зун...
(«Агъ са гъариб цуьк я зун»)

Римма ханум, жемир сефил,
Уьмуьр женг я-женгина гъахъ!

Жуваз кІани, жув кІаниди
Жагъура фад, хъухъ зи чІалах!

Бахтунин гъед куькІвей вяде
Чуьнуьх жемир кьерехдихъ вун!
Я руш, беса гьакІ ксайди
Бубад кІвалин чІередиьхъ вун!

Къе Муьшкуьрви кьекъвез ава
Вичиз кутуг свас жагъуриз...
Белки ви рикІ зав рахазва
Вичив къадай кас жагъуриз!..

И дуьняда рекъер гзаф, рекъер генг,
Заз вун авай са рехъ кІандай, азизди...

(«КІандай»)

Ви гаф гьахъ я: и дуьняда
Рекъер гзаф, рекъер генг...
Амма са кар рикІел хвена:
Хкягъ жуваз тек са рехъ!

Гагъ лекъерихъ, гагъ леглегрихъ
Галтугмир вун цава къван.
Гагъ дапІардихъ, гагъ куьлегрихъ
Гелкъвемир вун нагъакъан.

Вун кІаниди мукъвал ала,
Вун яргъариз акъатмир.
Вун кІаниди вилик гала:
Вил тевгъена алатмир!..

И дуьняда жуваз кІани, жув кІани
Захъ рикІ кудаь, зи гъил къадай яр хъанач...

(«Хъанач»)

Вун кІаниди авазва кЪе: - КЪадач тІвар!
И дуьняда, Римма ханум, ваз кІани,
Аваз рикІе верцІи гьиссер, кІанивал,
Лугьудай ваз ашкьидикай виш мани!

Бахтунин вар ахЪа жеда мукъвара,
Ихтибарна ахЪая рикІ на адаз!
«Бисмиллагъдив» аватна вун ахварай,
Цуз бахчада ашкьидин цуьк цІи яраз!

Лугьуз тахъуй на заз дуьня такурди,
Зун дуьнядин аялзамай велед я...

(«Зун дуьнядин велед я»)

Римма ханум, са руш я чиг аламай,
Цуькведамай са цуьк я - ни галамай.
Са билбил я мани бегъем таланвай.
Йисан а кьил цІикъвед варз я: Чехи хъухъ!
Тухвай касдиз туькІвей свас я: Рази хъухъ!

Гьерден са гъед цава кана пал жеда,
Уьмуьрда заз маяк хъайи мурад хъиз...

(«МичІи йифер мичІи жеда»)

Вири гъетер пал хъурай-
РикІериз экв гудайвал!
МичІи йифер лал хъурай-
Билбилрин ван къведайвал!
Лацу марфар сел хъурай-
Берекатар къвадайвал-
Къаратикен цІал хъурай-
Туькьуьл рикІер кудайвал!
Йигъагда50 хинкІал хъурай-
Гьалалдаказ недайвал!
Чи ивидик звал хъурай-
Чун са-садаз жедайвал!

Туьхуьмир зи гьед
Гьеле фад я авахьмир.
Гьеле рикIе мурадар
Агьзурни сад я, авахьмир...

(«Туьхуьмир зи гьед»)

Туьхуьз тамир жуван гьед,
Хгурай чаз ада экв!
Рекьиз тамир жуван руьгь,
Кутурай чахь ада рекIв!

РикIе авай мурадар
Къилав гана майдандал
Акьуда фад, бахтавар!
Эхир эциг гьижрандал.

Азабрилай, гьамарлай
На цIар чIугу тахьай хьиз.
Пакамандин йикъаркай
Кеф хкуда цавай физ!

На шуькуьр гьваш гьуцарал,
Агакърай вал кIани яр!
Ша, цIай ийин муркIарал
РикIе аваз манияр!

АВТОРСКИЕ ПЕРЕВОДЫ ВАГИФ МУЪШКУЪРВИ

Ты, земляк мой, держи слова мои на слуху,
Годятся на каждом шагу мои стихи.

Когда сердце набито горем,
Когда сердце забито ноем,
Рождается стих мой!

Очернить доброе имя женщины,
Что любому как пить дать.
Ее честь и достоинство сберечь,
Что камнетесом работать.

Полночь. Все в тишине.
Город дремучит во сне.
Только поэту не спится,
У него муза гостится...

Бьется сердце, разлится кровь,
Подъем душевный, резвится кровь.
На бумагу ложатся мысли поэта,
Льются строки что надо...

Думы мои в небесах,
А сам хожу по земле.
Растерян мой азимут,
Все повторно идет.
Судьба меня не жалеет,
Борода моя седеет...

Внучке моей

=====

-Ну Тамамка, ну ответь:
Для деда кто ты есть?
-Для деда я воробушка!
-И еще?
-Розочка я, дедушка!

-Ты, Тамамка, для деда
Послащей даже меда!
Кто ты есть для деда?
-Я твоя гордость!
-И еще?
-Я твоя стойкость!

-Вот, Тамамка, ай Аллах,
Выросла как? Машаллах!
Кто ты есть для деда?
-Я твоя радость!
-И еще?
-Для семьи сладость!

-Ну, Тамамка, наливай
Полной чашки свежий чай!
Кто ты есть для деда?
-Больше так не спрашивай,
Я уже взрослая!
Я твое вдохновение,
Красавица Лезгинии!

Еще чуть-чуть, мы манкурты...

=====

Один недорос меня оскорбил,
Будто в сердце кинжал вонзил.
На мою просьбу о "Лезги газет"
Получил я вот такой ответ:
-Не буду читать твою газету,
Что у нас есть, а чего нету?
Нет перспективы у языка,
Не надо воздвигать его в облака...
У народа нашего нет ничего,
Ни богатства, ни сокровища-и всего.
Поэтому надо читать газеты иные:
Английские, русские, оные.

Можно еще и на турецком,
Зачем нам газеты на родном?..
От слов этих мне не по себе стало,
От злости и гнева что-то роптало...
Да,изнутри едят паразиты,
Еще чуть-чуть,мы манкурты!..

Одиночество

=====

Сижу дома.Одинок я.Скучно.
В мир иной жена ушла срочно.
А сыновья кайфуют так,звучно,
Неужели останусь вот так до конца?..
Сноха с внучкой поехали в Леджет,
Я,Мюшкюрви,скучаю:делов нет,
Еще чуть-чуть,сердце мое так лопнет!
Неужели останусь вот так до конца?..
О мой Аллах,пошли мне подругу,
Понимая,пусть покажет "дорогу",
Пусть недруги найдут меня в кругу,
Неужели останусь вот так до конца?..

ПЕРЕВОДЫ СТИХОВ В. МУШКУРВИ НА РУССКИЙ ЯЗЫК

МОЙ ЮБИЛЕЙ

Смотрел как-то я один юбилей,
Было на нем море радостных людей.
-Сердцем слабею,- задумался я,-
Слабеет рука, душа у меня.
Смогу ли справиться свой-то юбилей?
То буду счастливым в кругу друзей.
Если Бог позволит в день, что мне дан,
Здоровья на праздник и полный карман.
Радость близких и улыбки друзей,
То будет счастливым и мой юбилей.

Покину если вас , уйду в мир иной,
Родные, друзья пожалуйста домой.
У изголовья моего, словцом вспоминая,
Прочтут строки мои, добром поминая.
А все же, Мюшкюрви, ты зря не грусти,
Стареть не спеши, жизнь впереди!

(перевела Бести Нифтиева)

Сочиняю стихи

Сочиняю стихи не ради славы,
А чтоб оставить в жизни след.
Сочиняю стихи освящать нравы,
Грядущему нашему чиркнуть свет.

Сочиняю стихи о святой Родине,
Чтоб сыновья были за нее начеку.
Сочиняю стихи о великом Сулеймане,
Чтоб народ помнил на своем веку!

(авторизированный перевод)

Язык родной

Сладок ты мой-
Язык родной,
Как материнское молоко.
Прозорлив ты мой-
Язык родной,
Как свет моих обоих ока!
Слышь меня, сынок ты мой,
Береги свой язык родной!
Каждый лезгин заботится пусть,
За будущее зиждится пусть!
(авторизированный перевод)

Небесный свод-поэт,
Стих твой-свежий снег,
Земля ему читатель...

(авторизированный перевод)

Исита-Исида

Когда свадьба,
Сладка еда-
Исита!
Жену бога
Осириса
Величают
Исида!
Связь какая
Между ними?
Ты, мой друг,
Меня пойми:
Наверное,
Мой род древний
В честь богини
Исиду
Готовит еду
Иситу!

(авторизированный перевод)

Земля моя-Родина моя,
Ты выше гор льдиных.
Поэтому, наверное,
Берет зависть людей иных...

(авторизированный перевод)

Молодость

Любим тебя мы-люди душою,
Явишься весною жизни, молодость.
Зеленеют деревья ранней весною,
Буτονчики нашей жизни, молодость.

Видим,дарствуешь некоторым любовь,
Иным лицам ты сурова,молодость.
Пусть напутствует всем счастливый нрав,
Хоть ты стара,тебе наша слава,молодость.

(авторизированный перевод)

Наотмашку

-Продаешь ты дорого
Свежую книгу!-
Вымолвили земляки,
Радости моей вопреки.

-Скажи ты,скупец,
За пять манат что купить?
- Закуску и ,баклажку!
Пируй себе наотмашку!..

(авторизированный перевод)

MÜNDƏRİCAT- КЫЛЕР

Кіанда ватан яз авадан.....

ХЫЛАРИН ХУЪ.....

ЯЛАМА.....

ЭЧІЕХУЪР.....

ГЪВЕЧИИ МУРУГЪ

СТІУР.....

КЧАНАР.....

ЛАЦАРИН ХУЪР.....

КЪУЪД АТАНА ХУДАТИЗ.....

МУЪШКУЪР.....

ЖЕЗВА ИЕР.....

ДИДЕДИН ЧІАЛ.....

ЖЕГЪИЛВАЛ.....

ЭВЕР ГУН.....

SOS.....

SOS-2.....

ЗИ ЮБИЛЕЙ.....

ЯРАН СУВАР.....

КЪВАНА ЧАРЧЕЛ МАДНИ ЦАРАР.....

ЗУЛУХЪДИ.....

ФИРАЙ ВИЛИК.....

ЕТИМ ЭМИН-170.....

ПЕЛАЗГИЯР.....

ЯРАЛИДИН МАНИ.....

ЗИ РИКИН ЦАЯР

ЧИ ПОЛКОВНИК.....

ДИШЕГЪЛИДИН МИХЪИ ТІВАР.....

ДИДЕ ХЪИЗ Я.....

МИХЪИЗ ХУЪХ.....

КУЪРУЪ ШИИРАР.....

КУЪМЕК ЦЕ.....

ХИЯЛАР.....

КВАДАРДАЙ ТУШ.....

ШАИР БАХАДИЗ.....

СЕНФИЗ АКВАЗ АХВАРАЙ ЗИ СИФТЕДИ.....

ИФЕЙ РИКИЕР СЕРИНА.....

КІЕЛЗАВА ЗА.....

ША, КЪВЕМИР РУШ.....

КВЕЗ МУШТУЛУХ.....

ИСИТІА.....

БАЛДУЗ.....

Р-диз.....

ВУН АХВАРАЛ.....

КІАНИДАЗ.....

ХКВЕДА ГЪЕЛБЕТ.....

ША ФИН, КІАНИД

СИЛЕГЪ ХЪУХЪ.....

КЪЕ БАХТУНЛАЙ... ..

ВЕЛЕДРИКАЙ ВЕРЕВИРДЕР.....

АСКЕРДИН ЧАР.....

КЪВЕ ВАРЗ ХЪАНВА ЗИ РУШАН.....

КЪИЛЕ КЪВАН.....

ГЪВЕЧИИ ХЦИЗ.....

БУБА КЪИЙ ВИ ВИЛЕРИЗ.....

ГЪВЕЧИИ МИРЕС.....

КЪАЧУНВА КЪАЛ.....

БАРКАЛЛА.....

ЛАГЪ ДУСТАРИЗ САЛАМАР.....

ТАХЪУРАЙ.....

ЗИ ХАЛУДИН.....

ЯЛАМАВИ ДУХТУРДИЗ.....

ШАИР МЕДЕТАЗ.....

ШКМ41-ДИН МУАЛИМРИЗ

СЕДАКЪЕТ.....

ВЕРЕВИРДЕР.....

ДУСТУНИЗ.....

ЕЗНЕ ТЕГЪРАНАЗ.....

ДИЛБЕР БАДЕ.....

ЧИ ДЕВИРДИН ТАВАТ Я ВУН.....

ЭЙ МУЪШКУЪРВИ.....

ЧИ САЛЕГЪ.....

АЦУКЪНА ЗУН.....

РАСИМ ГЪАЖИДИЗ.....

АФЕРИН.....

КЪАЗИХАНАН ХТУЛ.....

БУБАД ХВА.....

БУБАЙРИН ГАФАР.....

ЦИЙИ КЪАВУМРИЗ.....

РУХВАЙРИЗ.....

ЧАН САГЪ ХЪУРАЙ.....

ЧИ БЕГЪРАМ⁴⁶.....

ХЪУЪРУЪН ХЪУРАЙ КІУФАЛ КУЪ - ЕЗНЕДИЗ.....

«ХВА».....

ФАЙДА АВАЧ.....

БАЯДАР.....

МАНКЪУРТ ХЪУНИЗ АМА СА КАМ.....

АЯ НУШ.....

ХЦИЗ.....

РИШВЕТБАЗАР.....

ГЪАЙИФ.....

ГЪИКИ ВИЛИК ФИЗВА ЛЕЗГИ ЧІАЛ?.....

ГЪИЛЕЛ АЛАЗ ТЕСПЕГЪАР

ТІАЛАБУН.....

« АКЪАЖУНАР».....

КЪИСА.....

ТІВЕТІЕР КЪВЕЗВА СУФРАДАЛ ЗИ.....

КЪВЕДНИ КЪИЙ.....

ГУМИР СТХА.....

ЯРГУН ЯНИ, ГЪЕЗРЕ ЯНИ?.....

ХТУРАЙ.....

БАЗАР ХЪАНВА.....

ТУЪРКУЪНИЗ ВИЧИН ЧІАЛ

ПАРОДИЯР.....

ЗАБИТ РИЗВАНОВАН «ЯРГЪИ РУШ» ШИИРДИЗ:

АЗИЗ АЛЕМАН «ИМ ГЪИ ВАХТ Я?» ШИИРДИЗ:.....

АРБЕН КЪАРДАШАН «ТІВАР АЛАЧИР ШИИРДИЗ»:.....

ФЕЙЗУДДИН НАГЪИЕВАН «ТАКВАН» ШИИРДИЗ:.....

**СЕДАКЪЕТ КЕРИМОВАДИН «АМУКЪДАЙДИ КЪВЕ ЦІАР Я»
ШИИРДИЗ.....**

МУЪЗЕФФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЭЙ ЛЕЗГИЯР» ШИИРДИЗ:....

**МУЪЗЕФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЖУВАН ЖИГЪИР»
ШИИРДИЗ.....**

Ш. ЮСУФОВАН « ХЪВАДАЧНИ?» ШИИРДИЗ:.....

ИСМАИЛ ТИГЪИРЖАЛВИДИН «ЗИ ХАЙИ ХУЪР» ШИИРДИЗ:.....

ИСМАИЛ ТИГЪИРЖАЛВИДИН «ТАВАТ» ШИИРДИЗ.....

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «АМА ЗУН» ШИИРДИЗ:.....

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «ВУЧ ЖЕДАТІА» ШИИРДИЗ.....

ГУЪЛБЕС АСЛАНХАНОВАДИН «ТЕСНИФДА ЗА» ШИИРДИЗ.....

АГЪАРЗА МУЧУГЪВИДИН «ВУЧИЗ РЕХИ Я» ШИИРДИЗ.....

Римма ГЪАЖИМУРАДОВАДИН ШИИРРИЗ

АВТОРСКИЕ ПЕРЕВОДЫ ВАГИФ МУЪШКУЪРВИ.....

Внучке моей.....

Еще чуть-чуть,мы манкурты.....

Одиночество.....

ПЕРЕВОДЫ СТИХОВ В. МУЪШКУЪРВИ НА РУССКИЙ ЯЗЫК.....

МОЙ ЮБИЛЕЙ.....

Сочиняю стихи.....

Язык родной.....

Исита-Исида.....

Молодость.....

Наотмашку.....

**ТІВЕТІЕР КЪВЕЗВА СУФРАДАЛ ЗИ
КЪВЕДНИ КЪИЙ
ГУМИР СТХА**

ЯРГУН ЯНИ, ГЪЕЗРЕ ЯНИ?..

ХТУРАЙ

БАЗАР ХЪАНВА

ТУЪРКУЪНИЗ ВИЧИН ЧІАЛ

ПАРОДИЯЯР

ЗАБИТ РИЗВАНОВАН «ЯРГЪИ РУШ» ШИИРДИЗ:

АЗИЗ АЛЕМАН «ИМ ГЪИ ВАХТ Я?» ШИИРДИЗ:

АРБЕН КЪАРДАШАН «ТІВАР АЛАЧИР ШИИРДИЗ»:

ФЕЙЗУДДИН НАГЪИЕВАН «ТАКВАН» ШИИРДИЗ:

**СЕДАКЪЕТ КЕРИМОВАДИН «АМУКЪДАЙДИ КЪВЕ ЦІАР Я»
ШИИРДИЗ**

МУЪЗЕФФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЭЙ ЛЕЗГИЯР» ШИИРДИЗ:

МУЪЗЕФЕР МЕЛИКМАМЕДОВАН «ЖУВАН ЖИГЪИР» ШИИРДИЗ

Ш. ЮСУФОВАН « ХЪВАДАЧНИ?» ШИИРДИЗ:

ИСМАИЛ ТІИГЪИРЖАЛВИДИН «ЗИ ХАЙИ ХУЪР» ШИИРДИЗ:

ИСМАИЛ ТІИГЪИРЖАЛВИДИН «ТАВАТ» ШИИРДИЗ

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «АМА ЗУН» ШИИРДИЗ:

ЛЕЗГИ БЕГЪЛУЛАН «ВУЧ ЖЕДАТІА» ШИИРДИЗ

ГУЪЛБЕС АСЛАНХАНОВАДИН «ТЕСНИФДА ЗА» ШИИРДИЗ

АГЪАРЗА МУЧУГЪВИДИН «ВУЧИЗ РЕХИ Я» ШИИРДИЗ

Римма ГЪАЖИМУРАДОВАДИН ШИИРРИЗ

АВТОРСКИЕ ПЕРЕВОДЫ ВАГИФ МУЪШКУЪРВИ

Внучке моей

Еще чуть-чуть,мы манкурты...

Одиночество

ПЕРЕВОДЫ СТИХОВ В. МУЪШКУЪРВИ НА РУССКИЙ ЯЗЫК

МОЙ ЮБИЛЕЙ

Сочиняю стихи

Язык родной

Исита-Исида

Молодость

Наотмашку